

rius bezoardicorum l. c.), epilepsia, paralyfi, arthritide, aliis etiam pectoris morbis (septem planet. terrestr. spagyr. recens. l. c.) decantatum, et a quatuor ad sex et octo vsque grana cum vini maluatici aliquot vncis bis terue tertio semper die exhibitum, vt tamen ipse, quoniam male praeparatum noxas facile inferre possit, periculosi medicamenti vsui interno (synopf. aphorism. chymiatr. l. c.) valediceret.

Luna potabilis a guttis duabus ad quatuor in deliriorum variis generibus, cerebri neruorumque morbis olim depraedicata (ANGEL. SALA exegef. chymiatr. Oper. p. 689.).

Bezoardicum lunare, Calx antimonii cum calce argenti permista, a granis sex ad decem in cerebri vterique morbis laudatum (ANGELVS SALA l. m. c. Oper. p. 756.).

Tinctura lunae (N. LEMERY cours de chymie. p. 112. 113.) colorem caelestem et quam vnquam in epilepsia, apoplexia, paralyfi edidit efficaciam, cupri particulis debet, quae cum plurimo argento inhaereant, per intermedium spiritus vrinae alcali volatile spiritum vini subierunt.

10. *Plumbum, Saturnus*, Metallum ductile et malleabile, molle atque elatere, si cum aliis metallis compares, exiguo pollens, nitoris liuidi et in superficie fati fugacis, vt tamen tardius, quam ferrum et cuprum, aëri expositum in calcis speciem, eamque quidem albam, abeat, ponderis specifici sat insignis (= 113523:10000 BRISSON l. c.), igne facile (585°) liquandum, dum, accedente

cedente libero aëre, fluit, cuticulam iridis coloribus eleganter variam in superficie contrahens, qua subtracta noua breui renascitur, sic fatis velociter in calcem abiens, oleis vnguinosis facillime dissoluendam, iisque, si quidem ea saturentur, magnam tenacitatem impertientem, ex sale ammoniaco alcali volatile expellentem, primo cineream (*Cineres plumbi*), vltiori igne flauam, tandem rubram (*Minium*), violentiori igne in vitrum tenue pellucidum, quem in statum, si nobilia metalla exceperis, omnia corpora fixa, quae cum illo ignis efficaciae exponuntur, secum conuertit.

Facile soluitur hoc metallum, siue perfectiori in conditione positum, siue calcis, siue vitri forma indutum, non phosphoro solum et sulphure, cum quibus igni exponitur, et sulphuris hepate, quod vocant, sed salibus omnis fere generis, potissimum acidis, etiam debilissimis et frigidis, quibus aliquamdiu contingitur, ipsis adeo oleis vnguinosis et pinguedinibus, iisque, modo purum sit, colorem quidem nullum, at dulcem omnibus saporem conciliat, iisque, quae vrente acrimonia infesta sunt, omnem illam demit: Cum plurimis acidis arctum init conubium, et facillime crystallorum cum iis formam subit, neque, nisi altero corpore superueniente, iterum separatur, ignis tamen violentioris vi liberari a compluribus iterum potest; ab aduso tali solutioni hepate sulphuris quocumque siue aqua siue vini spiritu soluto, perinde ac a gas hepatico cum ea concussio vel aqua eodem saturata et instillata sedimentum obscurum, quod ab acido vitrioli infuso
non

non disparet, ab ingesto gallarum decocto aut tinctura sedimentum ardesiae et in superficie iridis coloribus conspicuum, a sanguinis lixiuio et salibus lixiuiosis, et si quidem aliis acidis solutum sit plumbum, ab infuso salis communis, phosphori et vitrioli acidis, et salibus compositis, quae vnum alterumue horum acidorum continent, sedimentum album praecipitatur, si sale communi eiusue acido vltus fueris (*Magisterium saturni, Plumbum salitum, Murias plumbi*), materia prodit, lenissimo igno liquefcens, et si liquata in tabulam politam excalesctam marmoream aut metallicam effundatur, in massam aliquantum pellucidam, fragilem (*Saturnus corneus, Plumbum corneum*) abiens, vltiori ignis effectu tota fumi specie aufugiens, multa eaque calida aqua haud difficulter soluenda, ex qua ferro iniecto plumbum denuo deiicitur: Si acidi vitriolici vi praecipitatum ex alio acido fuerit plumbum, nascitur sedimentum aegerrime aquam subiens, et perinde difficulter igne liquefcens.

Sic plumbum quoque terram aluminarem, et plurima metalla acidis soluta ab his dirimit, rarius forma metalli perfecti, quod tamen argento viuo, stanno, cupro, arsenico salis communis acido solutis contingit.

Plumbi facultas apud medicos famosissima est venenata, iam Veteribus notissima: Etsi nollem plumbi veneno tribuere necem canum, in quorum venas saccharum saturni ad drachmas duas aqua calida solutum iniiciebatur (BRUNNER Ephemer. Acad. Caesar. Natur. Curios. A. 4. Dec. III. obs. 92. I. A.

TH.

TH. SPROEGEL diff. sistens experimenta circa varia venena in viuis animalibus instituta. Goetting. 1753. 4. p. 74.), aut mala typhositas prementia cum G. BAKERO (Medical Transactions published by the College of Physicians in London. 8. Vol. II. 1772. art. 20. p. 420 sqq.) et B. MOSELEY (treat. on tropical diseases and on the climate of the Westindies. London. 1788. 8.) a frequenti typorum contrectatione deducere, nisi particulas manibus adhaerentes potibus cibisque intermiscerent, aut oculis affricent (I. TH. WIECHMANN de morbis typhographorum ex vitae genere oriundis. Ienae. 1792. 4. §. 14. p. 14.), copiosissima tamen eaque indubitata prostant exempla pessimorum effectuum plumbi et plumbeorum, cerussae (MOEGLING apud ZELLER docimasia, signa, causae et noxa vini lithargyrio mangonifati. Tubing. p. 18. *Medicinishe Ephemeriden*. Chemnitz. 1793. p. 130. 131.), lithargyrii (MOEGLING l. m. c. G. BAKER ap. TH. PERCIVAL observations and experiments on the poison of lead. London. 1774. p. 18.), aceti plumbi (BOERHAAVE elem. chem. P. II. p. 454. TH. PERCIVAL l. m. c. p. 12. 13.), aquae vegeto-mineralis (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 13. 14. et medical Commentar. of Edinburg. Lond. 1775. n. XI. DE BEUNIE Memoir. de l'Academ. Imper. et royale de Bruxelles. T. III. p. 185.) et extracti saturni, a GOU-LARDO denominati (TH. PERCIVAL on the poison of lead p. 11. 12.), sacchari saturni (QUESNAY traité de la suppuration. à Paris. 1749. TH. PERCIVAL on the poison of lead. p. 16.), lithargyrii et minii cum oleo in vnguentum redacti (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 14. 15.) vsum externum insequentium, colicae atrocissimae

ciffimae (TISSOT epist. ad ALB. V. HALLER de vario-
 lis, apoplexia et hydrope. Laufann. 1761. 12. app.
 p. 227. I. A. VON BRAMBILLA *Abhandlung. der römisch-
 kaiserlichen Königlich-Iosephinischen Academie.* Wien.
 4. Vol. I. 1787. BAKER apud TH. PERCIVAL, MOEGL-
 ING II. CC. TH. PERCIVAL on the poison of lead. p.
 13. 14. 16.), cardialgiae (TH. PERCIVAL l. m. c. p.
 12-14.), ciborum appetentiae deiectae (TH. PERCI-
 VAL l. m. c. p. 14.), vomitus (I. A. VON BRAMBILLA l. c.),
 paralyfis (TISSOT l. c. TH. PERCIVAL medical com-
 ment. of Edinb. l. c. et on the poison of lead. p. 12.
 13.), spasmodorum (TH. PERCIVAL l. m. c.), alui per-
 tinacissime obstructae (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 15.
 16. I. A. VON BRAMBILLA l. c.), doloris artuum rheu-
 matismum simulantis (I. A. VON BRAMBILLA l. c.), hae-
 moptysis suppuratione pulmonum terminatae (*Me-
 decinische Ephemeriden.* l. c.), materiae morbosae olim
 in cute haerentis nunc in mammis depositae (I. A. VON
 BRAMBILLA l. c.), palpitationis (IDEM l. m. c.), anxie-
 tatum (IDEM l. m. c. MOEGLING l. m. c.), deliquio-
 rum animi (MOEGLING l. c.), conuulsionum (WALL
 apud TH. PERCIVAL on the poison of lead. p. 126.
 MOEGLING, I. A. VON BRAMBILLA II. CC. FOTHERGILL
 l. c. p. 376.), epilepsiae (MOEGLING l. c.), gangrae-
 nae (QUESNAY l. c.), tabis (BOERHAAVE l. m. c.)
 et ipsius mortis (MOEGLING et I. A. VON BRAMBILLA, DE
 BEUNIE II. CC.).

Quae dira mala quum externum iam plumbi
 plumbeorumque vsum insequantur, quibus effecti-
 bus in interiora corporis penetralia deductum in
 fabricam organicam faeuiant, facile coniciias; non
 enim

enim stirpes modo plumbi vaporibus ex vicinis vstrinis surgentibus et delabentibus infestatae, marcescunt, atque emoriuntur, pecoribus pascentibus fatales, quale memorabile exemplum in Scotia prope Lead-hills contigisse apud I. I. FERBER (*Neue Beyträge zur Mineralg.* I. p. 456.) refert Ill. I. CHRN. FABRICIVS; non animalia tantum, v. g. anates et anseres aquam, qua pictor penicillos pigmento plumbeo plenos macerauerat (TH. PERCIVAL on the poison of lead p 7.), anates (WEHRS apud Ill. G. A. EBELL *über die Bleyglasur unserer Töpferwaare.* Hannov. 1794. 8. p. 487.), anseres (Ill. EBELL l. m. c. p. 463. 469.), gallopavones (Ill. EBELL l. m. c.), gallinas (EBELL l. m. c. et p. 451. 452. 463.), numidam (EBELL l. c. p. 463.), columbas (EBELL p. 457. et apud eum WEHRS p. 448.), luscinas (EBELL l. c. p. 459. 461.), fringillas canarias (EBELL l. c. p. 459. 461. 481-486.), leporem vulgarem (EBELL l. c. p. 469.), lepores angoricos (EBELL l. m. c.), cuniculos (EBELL l. c. p. 463.), capreolum (EBELL l. m. c.), hinnulos cervinos (EBELL l. c. p. 462. 463), capram (EBELL l. c. p. 460. 461.), vitulum (EBELL l. c. p. 471.), vulpes (EBELL l. c. p. 469.), canes (EBELL l. c. p. 445. 446. 453. 460. 465 — 480.) aquam non semper satis mundam ex vasis terreis lithargyrii vitro intus obductis haurientes, et partim pabulum ex eiusmodi vasis capientes, canes ex vasis plumbi lamina intus obductis pabulum vorantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 39 sq), canes et feles figulorum aquam haurientes, quae cum lithargyrii pulvere permixta fuit (FRICIVS paradox. de venenis. p. 266.), canes eorum hominum, qui in vstrinis lithargyrium ponderant,
huius

huius pulverem vestibis herorum adhaerentem lam-
bentes (SPANGENBERG apud ILSEMANN diff. de colica
faturnina. Goetting. 1752.), canes, quibus vinum
plumbo infectum (BRVNNER l. c.), aut saturni fac-
charum maiore paullo pondere ingeritur (HILLEFELD
l. c. §. XLI. Exp. III. VI. VIII.), feles plumbario-
rum cum esca plumbi pulverem inspersum deuo-
rantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 3.), canes, feles, pe-
cora aquam potantia, qua plumbi mineræ elotæ
fuerant (TH. PERCIVAL l. c. p. 22. 23.), equos et alia
pecora aquam post inundationem ex plumbi fodinis
promanantem haurientia (CARTE apud PERCIVAL l.
c. p. 116. 117.), in pratis aqua eiusmodi iam alior-
fum deuoluta inundatis pascentia (TH. PERCIVAL l. c.
p. 24. 25.), columbas aliasque volucres plumbi gra-
nula ex quisquiliis lecta (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 25.),
gallinas aliasque aues lac agitatum cum pabulo sub-
actum ex vasis plumbeis sorbentes (TH. PERCIVAL l.
m. c. p. 6. 7.), aues crustula sigillaria minio tincta
deuorantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 72.) torminibus
ventrisque doloribus atrocissimis, ad rabiem inter-
dum auctis, alui obstipatione pertinaci, pabuli fa-
stidio, conuulsionibus, paralyti artuum pessime
mulctari, contabescere, et breui sæpe temporis spa-
tio perire, intestinis (HILLEFELD l. m. c. EBELL l. c.
p. 477.), non raro etiam ventriculo et oesophago (HIL-
LEFELD l. m. c.), hinc inde inflammatis atque (HILLE-
FELD et EBELL ll cc.) erosis, tunica villosa interdum
denudatis et pituita tenaci obscura intus oblitis, plu-
rima ostendunt exempla, sed maiores adhuc infligere
humano corpori calamitates, siue in vstrinis, in qui-
bus plumbi mineræ (CARTE apud TH. PERCIVAL l. c.
p. 112.

p. 112. WILSON essays and observations read before a society of Edinburgh. Vol. I. 1754. 8. n. 22. p. 459 sq.), excoquantur, argentum et aurum (s. STOCKHAVSEN de lithargyri fumo noxio vulgo dicto *Hüttenkatze und Hüttenrauch*. Gosl. 1656. 8. TH PERCIVAL l. c. p. 23.) ex plumbo et per plumbum eliquantur, explorantur (Collectan. chymic. Leydenf. cap. 165.), ac depurantur, lithargyrium in plumbum reducitur (ROTHERAM apud TH. PERCIVAL l. c. p. 98. 99.), in officinis, in quibus plumbum siue solum, siue cum aliis metallis (TH. PERCIVAL l. c. p. 38.) funditur, in iis, in quibus plumbi calces, v. g. minium (TH. PERCIVAL l. c. p. 36. A. FOTHERGILL l. c. p. 353.) vruntur, in iis, in quibus vitra eiusmodi calces recipientia parantur, et, prouti a nostratibus figulis (TIMAEVS A GULDENKLEE de morb. malign. et venenat. L. 7. cap. X. *Annalen der churbraunschweigischen Lande*. Vol. II. 1788. fasc. III. p. 170. EBELL l. c. p. 43.) quotidie adhuc iste labor peragitur, vasis terreis affiguntur, si peruersa atque incongrua furnorum, et caminorum potissimum constructio, atque ignis iusto violentior accedat, vapores plumbi in aërem assurgentes cum halitu hauriantur, siue, quemadmodum in metallis, in quibus plumbi mineræ venis exilibus per duras matrices decurrunt (PERCIVAL l. c. p. 22.), in officinis, in quibus istiusmodi venæ siue siccae, siue aqua adfusa tunduntur, in vstrinis, in quibus lithargyrium ponderatur (FR. HOFFMANN metallurgia morbifera. Opusc. pathologico-practic. p. 431.), in officinis, e. g. pictorum, figulorum (EBELL l. c. p. 31. 39.), vitriariorum, in quibus contunditur et teritur, in iis,

A a

in

in quibus cerussa comminuitur (TRONCHIN tract. de colica pictonum. Genev. 1757. p. 29. TH. PERCIVAL l. c. p. 36. DE BEUNIE Memoir de l'Académ. imperial. et royal. de Bruxelles. T. III. p. 185 sq. PVL *Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtlichen Arzneywissenschaft.* Vol. V. fasc. 4. art. 1.), plumbi particulae, in atmosphaera obuolitantes, naribus et ore attrahantur, siue plumbum cistularum, quibus inclusus vulgo venditur, ab acrium contactu in calcem albam corrosivum (MODEL *kleine Schriften.* p. 17.), aut saturni saccharo (WESTRVMB *chemische Annalen.* 1792. Vol. II. p. 110-112.) intermistum cum tabaci pulvere ptarmico naribus immittatur, siue plumbum, metallica adhuc facie conspicuum v. g. typorum ore et dentibus saepius tractetur (PHILIP *Journal de medecine, chirurgie, pharmacie.* Vol. XIX. p. 410. MOSELEY l. c.), aut globi (PAVLLINI *Ephemerid. Ac. Caes. Natur. Curios. Dec. II. A. 6. App. p. 7.*), scobis (FERNELIVS *de lue venerea.* C. VII. p. 257.), pulverisue specie (PALMARIVS *de morbis contagiosis.* c. s. DETHARDING *Ephemerid. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. III. Obs. 7. et 8. p. 131.*) deglutiatur. siue calcis forma (VALLERIOLA *observation. medicinal. L. VI. Lugd. 1573. fol.*), cerussae (I. NARDIVS *noct. genial. Bonon. 4. T. I. 1656. l. IV.* FR. HOFFMANN *annotat. ad POTERII opera medic. et chem. Francof. 1698. p. 606.* PALLAS *Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs.* S. Petersb. 4. P. II. 1773. p. 191. THUNBERG *Resa uti Europa, Africa och Asia för åren 1770—1779. Uptal. 8. Vol. I. 1788. p. 98 sq.*), siue sacchari saturni (RHODIVS l. c. Cent. III. obs. 10. RIEDLEIN *lin. medic. obs. 31. mens. Mai.*

Mai. ann. 1695. p. 154. BORELLVS Observ. Cent. IV. obl. 32. ETTMÜLLER Colleg. Consult. cas. 26. FRICIVS l. c. p. 271. FR. HOFFMANN medic. rational. systemat. II. p. 292. et medic. consultat. P. VIII. p. 123. S. TOELKEMIT diff. de sacchari saturni vsu et abusu. Lugd. Batav. 1712. §. 22. p. 13. VAN SWIETEN l. c. III. p. 357. Vöckoskrift för Läkare och Naturforskare. Vol. VI.), siue alia forma soluta ingatur; ea enim est funesti huius metalli indoles, vt seu metalli adhuc forma compareat, seu calcis vitriue formam induerit, non acidis modo mineralibus fortioribus, sed vegetabilibus quoque mitissimis, adeo laruatis, soluatur, et tantum abest, vt salutarem inde nanciscatur facultatem, vt potius eo consortio stipatum, subdolo, quem sibi quasi proprium habet, modo, atrocius saeuat, ac latius serpat: Ita acetum in vasis plumbeis (DE BEUNIE l. c.), aut stanneis plumbo vitiat, aut aliis metallicis, stanno eadem labe laborante intus obductis, aut terreis, plumbi vitro (MODEL l. c. p. 11. PERCIVAL l. c. p. 62-64. G. BAKER l. c. I. obl. 13. p. 263. WESTRUMB apud EBELL l. c. p. 285. 286. 288-290. A. FOTHERGILL l. c. p. 370-372. BAUMÉ chymie experiment. et raisonnée. 8. II. p. 542. ACHARD medec. éclairée. II. n. 5. p. 156. negante tamen DE BEUNIE l. c.), aut encausto multum plumbi recipiente (BAUMÉ l. c. Vol. II. p. 540. ACHARD l. m. c. contradicente DE BEUNIE l. c.) intus incrustatis, ipsis vitreis magnam plumbi portionem continentibus (MODEL l. c. p. 11.); ita alii succi vegetabiles acidi (DE BEUNIE l. c. WESTRUMB apud EBELL l. c. p. 290. 291.), succus pomorum expressus (I. FOTHERGILL medical observa-

tions and inquiries by a Society of physicians at London. Vol. V. 1776. n. 37.), succus uvarum immaturarum (DE BEUNIE l. c.), mustum (PARMENTIER l. c. II. p. 304. G. BAKER l. m. c. p. 300.), pomaceum (J. HARDY candid examination of what has been advanced on the colic of Poitou and Devonshire. Lond. 1778. 8. WALL medical tracts. Oxford. 1780. LE COMTE *Histoire de la Société de médecine à Paris ad ann. 1776. Vol. I. G. BAKER l. m. c. Vol. II. n. 20. p. 420.*), vinum ipsum (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB apud EBELL l. c. p. 287. 288.), praesertim sua natura austerum (ZELLER l. c. § XIII—XV. p. 14.), aut vitio demum superueniente acescens, cereuisia (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB l. m. c. p. 278.), alii liquores per fermentationem parati (TH. PERCIVAL l. c. p. 42.), aut acidi (G. BAKER l. m. c.); ita lac (DE BEUNIE l. c.), potissimum acescens (HAYES *Letters and Papers adressed to the Society instituted at Bath. Vol. IV. art. 10. A. FOTHERGILL ibid. Vol. V. p. 369. 370. WESTRVMB l. m. c. p. 282. 283.*) aut a praeparatione butyri superstes (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB l. m. c.), si in istiusmodi vasis coquantur, aut, quod peius adhuc est, fermentent, vel diu asseruentur, butyrum (COHAVSEN *Ephemerid. Acad. Caes. Nat. Curios. Vol. VII. obs. 73. DE BEUNIE l. c.*), aliae pinguedines et olea, cibi cum pinguedinibus, butyro, carniū iusculis cocti, gelatinae acidulae (WESTRVMB l. m. c. p. 286. 287.), muria brassicae (IDEM l. m. c. p. 284. 285.) in eiusmodi vasis per plures dies asseruata; ita acetum (TURQUET DE MAYERNE *syntagm. prax. medic. Vol. I.*), spiritus ardens frumenti (PLOUCQUET l. c.) et sacchari (J. HUNTER *medical*

dical transactions. Vol. III. 1785. n. 14.), praesertim si huic saporis gratia nitri acidum addatur (A. FOTHERGILL l. m. c. p. 365.), aquae (A. PARÉ Op. p. 746. I. NARDIVS l. c. CLAVDIVS de ingressu ad infirmos. Bonon. 1612. L. II. c. 6. G. BAKER l. c. I. p. 280.), in supellectili ex parte saltem plumbea, aut intus stanno per plumbum corrupto obducta vulgari modo distillatae, succi in torcularibus vel prelis, in quibus succus ipse plumbeas partes contingere potest (G. BAKER l. c. Vol. I. MARSHALL rural oecconomy of Gloucestershire, Herefordshire etc. p. 313. A FOTHERGILL l. c. p. 367.), expressi, salia in vasis plumbeis per frigus in crystallorum formam redacta, oxymel in vase fictili vitro plumbi intus incrustato coctum (A. FOTHERGILL l. c. p. 373.); ita ipsa cereuisia lagenis ingesta, in quibus ad auerendas sordes adhibita plumbi granula relicta fuerant (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 61.); ita pigmenta crepundiis infantum crebro illita, dum ab his lambuntur et ori intruduntur (G. BAKER l. m. c.); ita vitrioli, quod vocant, oleum in vasis plumbeis, vel cameris plumbi lamina intus munitis ex sulphure ardente collectum (GÜNTHER *neueste Entdeckungen in der Chemie*. P. II. 1781. p. 61. SCHILLER *chemische Annal.* 1788. Vol. I. p. 69. 70. MEYER *ibid.* 1789. Vol. II. p. 116. 117); ita ipse sal ammoniacus, et (DOERRFVRT *über den Kampfer*. p. 152.), quod vulgo vocant, tartari arcanum, a vasis plumbeis, in quibus parantur; ita vitriolum album a plumbi particulis mineris, ex quibus excoquitur, inhaerentibus hac labe non raro peccant; ita aqua, qua pictores penicillos pigmento plumbeo non raro refertos eluunt, iis

pictoribus, qui penicillos lingua contingere affueverunt (A. FOTHERGILL l. c.); ita aqua, quae, qualis in natura occurrit, raro omni acido aëreo caret, cuius ope in plumbum et nascentem praecipue in eius superficie per alternam humiditatem et siccitatem calcem albam exercere vim dissoluentem valet, per tecta aut ex plumbi laminis confecta, aut minio picta, delabens, et per tubos plumbeos in receptaculum plumbeum apertum deriuata (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 39.), aqua ex puteo tracta, cuius variae partes ex plumbo confectae et interna superficies eiusdem metalli lamina obducta erat (TH. PERCIVAL medical transactions. Vol. II. p. 420. WALL l. c.), aqua in plumbeo receptaculo collecta (VAN SWIETEN l. c. Vol. III. p. 357.), aqua ipsa per canales intus plumbi lamina munitos decurrens (CL. GALENUS de medicamentis secundum locos L. VII. PALLADIUS de re rustica. c. II. ed. GESNERI II. p. 977. VITRUVIUS de architectura. L. VIII. c. 7. PLINIUS l. c. L. 3 t. c. 4. I. DE LAMONIERE obseruat. fluxuum dysenteric. Lugduni 1625 populariter grassantium, et remediorum illis vtilium. Lugd. Gall. 1626. LINDESTOLPE de venenis. p. 440. G. BAKER l. c. p. 301.), perniciosissimi metalli particulas secum vehendo inopinato in corporis penetralia deferre, et subdolas vitae infidias fruere possunt.

Multifaria igitur sunt pericula ab hoc solo metallo salutis hominum impendentia; crescunt nefaria eorum arte, qui, quum plumbum acidorum, quibus dissoluitur, proprium saporem in dulcem convertat, vt pomacei (HARDY, WALL, LE COMTE ll. cc.

A. FOTHER-

A. FOTHERGILL l. c. p. 366.), musti (PLINIUS l. c. L. XIV. c. 21. CATO de re rustica. c. 105. et 107. ed. GESNER. Vol. I. p. 84. 85. COLVMELLA de re rustica. L. XII. c. 19. 20. ed. GESNER. Vol. II. p. 792. 794.), et vini potissimum acorem vel praeuertant (*new eröffnete Kunst- und Schatzkammer neuer und rarer Curiositäten von den allerwunderbarsten Wirkungen der Natur und Kunst.* Hamburg. Sechst. Aufl. 1707. P. VI. p. 287. GRAHAM art of making wines from fruits etc. all the native growth of Great Britain. Lond. 1760. J. TOWNSHEND universal Cook. 1773. p. 244. A. FOTHERGILL l. c. p. 362.), vel natum iam obtundant (MARTIALIS Epigrammat. L. X. epigr. 49.), vitio iam decimo quinto aerae nostrae seculo, vt videtur (C. CELTES orat. ap. PIRKHEIMER Opera. Francof. 1610. fol. p. 136.) in Gallia, Germania, Pannonia, Sarmatia et aliis terris, etiam decimo septimo et octauo in Germania (ZELLER l. c. §. 1. GAVBIUS *Hamburg. Magaz.* Vol. XVI. p. 501.), in Gallia potissimum (ZELLER l. m. c. R. I. CAMERARIUS diff. de colica parietico-epileptica. Tubing. 1698. 4. §. X. p. 15. PARMENTIER l. c. Vol. II. p. 304. WARREN apud A. FOTHERGILL l. c. p. 362. SAGE Examen chymique de differentes substances minerales. à Paris. 1769. 8.), hoc adhuc seculo, et praesertim in Galloprovincia (DARLUC *histoire naturelle de Provence.* P. III. 1786. p. 58.), in Italia et vicina Tiroli (MOSELEY l. c.) vulgatissimo, quamuis feuerissimis legibus in Gallia (DE LA MARE *traité de la police.* Amsterd. 1729. fol. P. II. p. 514. ZELLER l. c. §. 1. p. 4.) et in Germania 1487, 1498, 1548, 1577 (ZELLER l. m. c.), ferius quoque (DATT rerum germanic. nouissim. de

pace publica. L. 3. c. 14. p. 632 sq.), et nuperius (1787) demum in Saxonia latis (*Journal von und für Deutschland*. 1787. p. 137 sq.) interdido, et (exemplum legas apud ZELLER l. c. §. V. p. 6. 7.) morte ipsa mulctato, aut, qui Veterum mos fuit (PLINIVS, CATO, COLVMELLA ll. mm. cc.) mustum in vasis plumbeis coquendo, aut vino liquefactum plumbum (GRAHAM, TOWNSHEND ll. cc.) infundendo, aut quod ipsi generoso Burgundiae vino contingere testis est (l. m. c.) A. FOTHERGILL, plumbi globum in vino suspendendo, vel vino pomaceoue siue natiua sua indole, siue aetate aut negligentia in acetum abitu- ro scobem plumbi (MISSA recueil periodique d'observations etc. 1755. Apr. p. 294.), lithargyrium (ZELLER, GAVBIVS, SAGE ll. cc.), minium (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc.), cerussam (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc. FALCONER ap. PERCIVAL l. m. c. p. 122.), acidum liquorum horum euolutum subeuntes, saccharum saturni (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc.), acetum lithargyrii (GOCKEL apud R. I. CAMERARIUM l. m. c. §. VIII. p. 12.), vino generoso ut plurimum hispanico interdum temperatum (BRUNNER l. c. FRICCIUS l. c. p. 266. GOCKEL Ephemerid. Ac. Caesar Natur. Curios. Dec. III. A. 4. p. 78.), etiam hoc solo (R. I. CAMERARIUS l. c. p. 12. §. VIII. ZELLER l. c. §. IV. p. 5.) solutum, arcano nonnunquam titulo et caro pretio vendita, addendo, potus modico usu infantes et salubres in subdola venena convertunt: Ita oleum ex seminibus napi expressum, ut pro amygdalarum vel oliuarum oleo veneat, plumbo, lithargyrio, saccharo saturni (I. G. WALLERIVS *Mineralogie oder Mineralreich in's Deutsche übersetzt*

setzt von I. D. DENSO. Berlin. 1750. 8. app. p. 573.),
 ita, vt pondere crescat et candore placeat, in Belgio
 ipsum butyrum (GAVBIVS l. c. p. 510.), et in annonae
 caritate adeo farina frumenti (*Geöffnetes Laborato-*
rium; übers. durch KÖNIGSDÖRFER. Altenburg. 1760.
 8. p. 205.) cerussa adulteratur.

Homines, qui alia aliaue forma vel via, nunc
 sua ipsorum culpa aut negligentia, nunc aliorum
 culpa aut dolo plumbum deglutierunt, multiplici-
 bus inde plectuntur aerumnis, non semper iisdem,
 et pro alia atque alia plumbi forma, copia, confor-
 tio, corporis conditione aegrotata aut sana, debili aut
 robusta, nunc copiosioribus, nunc paucioribus, nunc
 grauioribus, nunc mitioribus, vt sint vtique exempla
 hominum, nihil inde mali (SAGE analyse chymique
 des trois regnes etc. P. III. p. 164.), ab ipso lithar-
 gyrii aceto hausto perpefforum (TH. PERCIVAL l. c.
 p. 38. 39.): Frequentissima tamen ea mala plumbi
 internum vsus insequuntur, quae colicae saturninae
 (ILSEMANN diff. de colica saturnina. Goetting.
 1752. KÖNIG diff. casum aegroti colica saturnina
 laborantis sist. Argentor. 1764.), morbi saturnini
 (BÜCHNER diff. de optima morbum saturninum cu-
 randi methodo. Hal. 1748.), colicae spasmodicae
 plumbeae (RVD. I. CAMERARIUS l. c. p. 9.), rhachial-
 giae metallicae (SAUVAGES nosolog. method. Vol. III.
 P. 2. p. 199.) nomine a vera causa repetito, oena-
 grae (R. LENTILIVS iatromnem. medico-practic.
 Stuttgart. 1712. p. 65. GOCKEL *Beschreibung des durch*
die Silberglätte verfälschten Weins und der davon entstan-
denen Weinkrankheit. Ulm. 1697.) alii, alii Hütten-
katze (V. STOCKHAVSEN l. c. FR. HOFFMANN de me-
 tallurgia

tallurgia morbifera l. c. p. 430.), alii a symptomatibus colicae paretico-epilepticae (R. I. CAMERARIUS l. c.), alii, a terris, in quibus frequentius occurrit, colicae pictonum (TRONCHIN l. c. GRASHVIS tentamen de colica pictonum. Amstelod. p. 22.) aut damnoniensis (HVXHAM observ. de aëre et morbis epidemicis ab anno 1728 ad ann. 1737. p. 31.), alii ab hominibus, quos frequentius, quam alios inuadit, colicae figulorum (RAMAZZINI de morbis artificum. Oper. omn. Genev. 4. 1717. p. 495.), Galli etiam (COMBALUSIES observations et reflexions sur la colique de Poitou ou des peintres etc. à Paris. 1761.) nomine Colique des peintres, Colique des barbouilleurs, Angli nomine Millreek (ROTHERAM apud TH. PERCIVAL l. c. p. 101.) et Belland (CARTE ibid. p. 111. 112.) complectuntur, dolores scilicet ventris atroces, in regione epigastrica et umbilicali ut plurimum vehementiones, umbilico interdum versus spinam dorsi quasi retracto, non raro sensationem ponderis enormis ventriculo impositi excitantes, rarius conuulsionibus, aut rabie, crebrius paralyfi artuum (EBELL l. c. p. 45. P. POTERIVS insignes curationes et singulares obseruationes. 8. Cent. II. Bonon. 1622. cap. 36.), praesertim superiorum, etiam apoplexia (EBELL l. c. p. 44.) terminati, ciborum digestio atque alui excretio maximopere turbata, illa saepius in verum omnis cibi fastidium degenerans, haec alias nimis laxa, ut sedari vix ista profluuia possint, alias pertinacissime obstipata (EBELL l. c. p. 45. I. A. WEBER *physikalisch-chemisches Magazin für Aerzte, Chemisten und Künstler*. Berlin. 8. P. I. 1780. p. 13.), ut aut nulla, aut globulorum siccissimorum, squamosorum,

forum, nigrorum specie fecedant excrementa; fa-
 liae sapor dulcis; mucus fordidus linguam obte-
 gens; fudor tenax, urinae excretio suppressa, tumor
 et durities abdominis, respiratio laesa, flauus aut li-
 vidus color totam corporis superficiem, genis ex-
 ceptis, quae tanto laetius rubent, tingens, fitis haud
 exstinguenda non raro ante memoratas calamitates
 comitantur; saepe quoque insequentibus febre he-
 ctica, sterilitate, tabe, et, rarius quidem repentina
 quam lenta morte, vt certe haud improbabilis fit
 coniectura, nonnullis indiciis, quae plumbea (I. A.
 FISCHER ap. CSTPH. ORTH spec. de saturno. Erford.
 1720. 4. epist.), cerussam (ZELLER l. c. p. 17.), et
 saccharum saturni (ZELLER l. m. c. ERNDL diff. me-
 dic. ex veneno salutem sistunt. Giess. 1691. th. 21.
 LINDESTOLPE de venenis. p. 731.) ingredi illa lo-
 quuntur, confirmata, saturnina venenorum lentor-
 um quorundam scelestissima veneficorum fraude pa-
 ratorum principem constituere materiem: illud enim
 plumbi crimen est, quod etiam extra corpus viuum
 iisdem humoribus permistum perpetrat, quod siue
 iam solutum corpus ingrediatur, siue in corpore de-
 mum humorem deprehendens, quo dissoluatur, chy-
 lum et plurimos vtilis corporis animalis humores
 coagulet, vt primum cum iis coit, eo coagulo non
 oscula modo tenerrimorum vasorum lacteorum obtu-
 rando succi nutritii introitui obstet, sed chylum
 quoque in reliquo decursu coagulando obstructio-
 nes, in glandulis praesertim mesentericis, gignat,
 atrophiae aliorumque malorum chronicorum largif-
 simum fontem: Quare in cadaveribus hominum
 plumbi vim feralem expertorum praeter ventriculi
 atque

atque intestinorum inflammationes haud raras mesenterii potissimum glandulae obstructae, induratae, inflammatae, pus fundentes occurrunt.

Indole iam recensitorum, quos gignit, effectuum, ipso ordine, quo sese sequuntur, attento medico patescit interdum plumbi virus, suspicionem saepe mouet vitae genus, his periculis magis obnoxium; verum occurrunt profecto casus, in quibus vt plena lux affulgeat, his malis medicaturo, aut veneficii scelus, vel eodem crimine insimulati innocentiam manifestaturo, curatori multo potulentorum, ciborum, medicamentorum, in quibus quippe causa eorum malorum latere possit, inuestigatione opus est: Prodit vtique saepius sua iam albedine lac aquatum aemulante (A. PAREVS l. c.), interdum dulcedine, quam in ipsa absynthii aqua gustasse se testatur MATTHIOLVS (de ratione distillandi aquas app. ad comment. in Dioscoridem. Venet. 1565. fol.), aqua distillata contentam plumbi calcem, inconsueta oleorum, pinguium, aceti, vini, quod, si genuinum fit, potius paulisper austero, vel pro climatis, soli, anni, aetatis ratione, acidulo sapore (FRICCIVS l. c. p. 266. ZELLER l. c. §. 1. p. 3.) linguam ferit, aliorum potulentorum atque esculentorum dulcedo mangonium, in spiritibus ardentibus, aceto, aquis distillatis, vitrioli oleo, residuum, quod distillatione in vasis clausis peracta, vel perinde ac vinum, pomaceum, cereuisia, lac, olea, alia eiusmodi liquida cibiue euaporationi in vasis apertis exposita relinquunt, eiusque penitus inuestigata indoles, in salibus siccis pars aliqua solutionem in aqua renuens,

in

in sale ammoniaco pars ignis vi in altum acto ipso sale superstes: Quodsi istiusmodi residuum plane efficcatum et cum carbonum puluere parcaque manu additis cineribus clauellatis, vel fluxu, quem appellant, nigro liquatum (ZELLER l. c. §. XIX. p. 15. LE COMTE l. c.), vel etiam solum igne ad candorem vasis vsque aucto tortum (A. FOTHERGILL l. c. p. 381.) grana plumbi manifesta exhibeat, de plumbo inhaerente nulla amplius superest dubitatio.

Liquores de plumbi labe suspecti aliis quoque notis sese produnt; turbantur scilicet omnes lactis tenuioris in morem, et sedimentum album sensim dimittunt, ab infuso salis communis acido (*Hamburg. Magaz.* Vol. XVI. p. 503.), vel peracta per aquam fontanam eius salis solutione, a lixiuio (Eph. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. III. A. VII. VIII. p. 228.), ex cineribus lignorum vel clauellatis (WILLIS pharmac. ration. P. II. S. 3. C. 5. p. 471.) parato, a salis ammoniaci spiritu, a vitrioli acido (GOCKEL Ephemer. Ac. Caes. Natur. Curios. Dec. III. A. IV. p. 78. R. I. CAMERARIUS ap. ZELLER l. c. §. IX. p. 12. A FOTHERGILL l. c. p. 382.) et salibus illud continentibus aqua solutis instillatis, vt ideo multi ad explorandos eiusmodi latices vno alteroue vtantur; sunt tamen plura, quae istius examinis dubium perquam reddere euentum possunt; ne enim dicam, crebro liquores istos iam turbulentos esse, antequam cum aliis permiscentur, vt discerni igitur tuto nequeat effectus ab infuso latice excitatus, fallere facile potest salis communis acidum, si superabundante aqua dilutus sit liquor examinandus, plumbi calcem acido
iunctam

iunctam iterum dissolvente, vt eapropter liquor, quamuis plumbi haud expers, infons videatur; dantur porro quoque alia, quae per vitrioli acidum, et praesertim per memorata lixiuia et spiritum falis ammoniaci pulueris albi specie praecipitari ex eiusmodi liquoribus possunt, quae, etsi saepe perinde fraudulentè iis intermixta, tamen multo minus nocua sunt; ita vino acescenti oenopolae interdum immittunt tartari salem, qui vini acido solutus, acido vitrioli accedente, in tartarum, quem vocant, vitriolatum transit, difficillime aqua soluendum; addunt alii calcem viuam, quae vini acido dissoluta a vitrioli acido adfuso gypsi, a lixiuio aut falis ammoniaci spiritu terrae calcariae similiter albae specie deturbatur, vt, nisi vltèrius prosequaris illud examen, facile vinum, sola calce fucatum, iniustam adulterationis plumbeae iniiciat suspicionem: Vt igitur certus sis, sedimentum illud plumbo suam debere originem, aut solum igne paulo violentiori tentandum est, quo si bene fundata fuerit coniectura (DE LA FOLLIE extrait des journaux 1771. Octobr.) in vitrum abibit, interiora catilli quasi cortice obducens, aut memorata iam ratione cum carbonum puluere et cineribus clauellatis, quod quidem experimentum eo in casu plumbi metallici grana (LE COMTE l.c.) sistet.

Luculentius certe patet plumbi vitium, si fluidis de eo suspectis hepar sulphuris alcalinum simplex (T. BERGMAN diff. de arsenico. §. XI. Opuscul. Vol. II. p. 306.), hepar antimonii, scoriae in praeparatione reguli antimonii simplicis obuiuae (HENNICKE apud ZELLER l. c. p. 22.), vel hepar sulphuris

ris

ris arsenicale, siue vini spiritu siue aqua soluta fuerint, addantur; haec enim omnia plumbum siue acidis siue oleis solutum obscuro colore praecipitando, eodem colore mox inficiunt liquores hoc vitio infectos, vt ideo posterius praesertim hepar arsenicale siue *liquor auripigmenti*, ab hoc eius vsu quoque *liquor vini probatorius* dictus, a plurimis medicis ZELLERO (l. c. §. XI. p. 13.), MOEGLINGIO (apud eundem), WALLERIO (l. c. p. 294.), GAUBIO (l. c. p. 500.), MODELIO (l. c. p. 217.), A. FOTHERGILL (l. c. p. 380.), ad hanc variorum liquorum, et vini potissimum corruptelam inuestigandam maximopere commendatum sit; multa tamen in vsu huius liquoris circumspectione opus est, si iudicium euentui experimenti aequum superstruere velis: Primo curandum, vt sollicite paratus et recens adhibitus sit liquor, nisi enim sulphure saturatus sit, cuius partem plurimam dimittit aliquandiu asseruatus, non obscuro, sed flauo potius, interdum pallido colore praecipitabit plumbum; neque obscurum impetrabis sedimentum, liquore probatorio quamuis optimo ac recentissimo, si liquor, v. g. vinum explorandum praeter plumbum quoque calcem viuam vel cretam continet, et praeterea multo tartaro scatet, cuius acidum cum calce in tartarum calcareum abit, difficilime solubilem (T. BERGMAN l. m. c.); haec enim simul deturbata albedine sua diluet sedimentum plumbeum: Adde, quod liquores obscurius tincti, vt effectus liquoris probatorii euidentis satis sit, tribus aquae communis partibus (A. FOTHERGILL l. c. p. 381.) dilui debeant.

Cauendum

Cauendum perinde est, ne vinum probum in suspicionem huius corruptionis incurrat; facile id contingere posset iis vinis, quae aut natura sua aut aetate decolora variis pigmentis praecipue rubris inficiunt oenopolae; haec enim, etsi plumbi expertia, cum memorato liquore tentata, crebro exhibent sedimentum obscurum, pigmenti scilicet materia vna cum sulphure delabente.

Denique non plumbum solum, sed plurima quoque alia metalla (ZELLER l. c. p. 14. 21. 23. §. XIII — XV. et apud eum MAUCHART p. 21.) acidis soluta eodem colore obscuro praecipitat hoc sulphuris hepar, ut igitur, nisi aliae quoque accedant supra enarratae notae et conditiones, ex hoc solo experimento nihil certi de plumbi mangonio conicere possis; at si liquor dulcem saporem offerat, quem praeter plumbum nullum aliud metallum acidis impertitur, si omni humore orbatus, perinde ac sedimentum per sulphuris hepar ex eo deiectum, et, si vinum sit, feces in dolio superstites (ZELLER l. c. p. 15. §. XIX.), cum carbonum puluere et paucissimis cineribus clauellatis liquefactae plumbi grana metallica, si feces, prouti in dolio reperiuntur, luculentas plumbi (ZELLER l. c. p. 11. §. VIII.) vel lithargyrii (IDEM l. m. c.) miculas, elutratione facile separandas et curatius examinandas exhibeant, nullum amplius supererit dubium.

Facilius certe expediri illud negotium potest, aqua, gas hepatico saturata, qualem Cl. HAHNEMANNVS (*Chemische Annalen*. 1794. Vol. I. p. 109.) nuper

nuper proposuit, qua quidem etiam plurima metalla acidis soluta colore obscuro deiciuntur, ferro tamen excepto, quod crebrius quam alia vinum intrans, et sapore, quem acidis conciliat, propius, quam reliqua, ad plumbum accedit: Praeparatur autem ista aqua (*Liquor probatorius fortior*), solvendo primo in sedecim vnciis aquae tepidae duas acidi tartari vncias, addendo post duas quoque drachmas hepatis sulphuris calcarii sicci et tenerrime comminuti, concutiendo haec in lagena ampla per decem continua temporis minuta, et dimidia hora elapsa liquorem sedimento superfusum defundendo in aliam lagenam, quae mediam iam acidi tartari vnciam continet, paulisper concutiendo, et nycthemero elapso limpium liquorem in exiles lagenas probe obturandas decantando, atque asseruando.

Insignes noxae, quas facilis plumbi quacunque fere forma conspicui in tot liquoribus solutio et subdola indoles hominum sanitati inferunt, iam dudum induxerunt medicos (A. PARÉVM, MATTHIOLVM ll. cc. I. BEGVINVM tyrocin. chymic. p. 120. 121.), vt plumbum ex supellectili pharmacopoliorum proscriberent; exterminavit re domestica inconspicua facies et fugax nitor vasa ex mero plumbo confecta; sed adhibentur adhuc et in culinis et in officinis medicamentariis vasa ex stanno, plumbo adulterato, confecta, aut simili stanno intus obducta, vel conferuminata, quae quum suo plumbo officere adhuc pessime possint, status Borussici pharmacopolis (*PVL Magazin für die gerichtliche Arzneykunde und medicinische Policey. Stendal, 8. Vol. II. fasc. 3. art. 8. 19.*)

Bb

publica

publica lege omnis vasorum stanneorum vsus interdictus, et quemadmodum etiam in prouinciis austriacis (V. MEIDINGER *Versuch einer Eintheilung des Mineralreichs*. Vienn. 8. p. 68.) et Pomeraniae parte suecica (CHR. EHR. WEIGEL *Magazin für Freunde der Naturlehre und Naturgeschichte, Scheidekunst, Land- und Stadtwirthschaft, Volks- und Staatsarzney*. Berlin, Stralsund und Greifswald. 8. Vol. I. 1794. fasc. I. 1794. n. IV — VIII. XI. XII. p. 43 - 88. 92 - 97.) illis opificibus, qui alia metallica, praesertim cuprea vasa stanneo cortice obducunt, stanni purissimi vsus iniunctus est.

Frequentia medicorum monita de periculo ab vsu vasorum terreorum intus vitro plumbeo obductorum imminente non fummos modo variarum terrarum e. gr. Pomeraniae (CHR. EHR. WEIGEL *l. m. c.* art. IX. X. p. 88-92.) territorii Erfordiensis (HECKER in schedul. d. 14 Febr. 1794) et principatus Onoldini magistratus permouerunt, vt inuentionem alius corticis vitrei minus pericalosi vasis terreis inurendi enixissime commendarent, sed varios etiam de salute humanae gentis meritissimos VIROS G. A. EBELL (*l. c.* p. 639.), WESTRVMB (apud eundem *l. c.* p. 637.), G. F. CHR. FVCHS (*Beytrag zu den neuesten Prüfungen, ob Säuren im Stande sind, die Bleyglätte in der Töpferglasur aufzulösen*. Iena. 1794. p. 27.), I. B. TROMMSDORFF (*Journal der Pharmacie für Aerzte und Apotheker*. Leipzig. 8. Vol. I. 1794. fasc. 2. p. 253. 254.) incitarunt, vt detegendae eiusmodi crustae innocuae vili pretio igne non nimis vehementi, quem quippe vasa nostra coquinaria prunarum et flammae aestum denuo
exper-

pertura, ferre sine vlla liquatione, quem furni figulorum nostratium progignere possunt, vasis nostris argillaceis inducendae omnem nauarent operam, quae conamina vt faustum sortiantur successum, tanto magis optandum est, quum neque proposita haecenus consilia plumbeorum in locum sal commune vel eius muriam, vitri vulgaris contusi puluerem, cineres lignorum aut paratum ex iis lixiuium, margam liquabilem, calcem viuam, mistum cum gypso aut spato ponderoso, fluorem mineralem supponendi fini perinde respondere, neque iterata vaforum istorum (MALOUIN chymie medicinale. T. I. Paris. 1750.) cum aqua coctio omne virus eluere, omne periculum auertere, neque ratio calcis plumbeae sine discrimine crustam illam vitream ingredientis definiri, imperari, et, si contra latas leges peccetur, euinci tam facile posse videatur.

Multiplex igitur adhuc superest periculum, a maligno hoc metallo nobis imminens, quod quo minus euitent, multos impedit officii ratio; hi certe, ne, dum vaporibus aut pulueri plumbi quacunque forma induti expositi sunt, ne aliquid deglutiant, vt, si plumbea manu tractauerint, antequam cibos capiunt, manus sollicite lauent, et diaeta pingui (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. T. IV. P. 2. C. 5. p. 334. VAN HAEN ration. med. P. I. p. 115.), A. FOTHERGILL l. c. p. 382.) vtantur, monendi sunt: Quos autem dirum venenum iam vexat, vitare frigus, acida, stimulantia, et quae alium obstipare possunt, debent; si in ventriculo adhuc haereat, praestat vomitu, siue per media mechanica, siue per

Bb 2 multam

multam aquam tepidam ingurgitatam, siue per emeticum paulo fortius; si in intestinis resideat purgantibus iisque paulo vehementioribus (FORESTVS l. c. obs. LXXI. p. 22. RIVERIVS prax. medic. L. X. c. 1. p. 446. SAUVAGES, PHILIP, COMBALUSIER, DU BOIS ll. cc. VNZER *Arti* Vol. VII. p. 67. WILSON journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. Vol. VIII. p. 133. DRAZAN ibid. Vol. XIII. p. 301.) exterminare.

Caue tamen haec subsidia adhibeas, (BÜCHNER, GRASHUIS ll. cc. WEPFER *Ephemer. Acad. Caes. Nat. Cur. Dec. II. a. 3. p. 71. NEBEL ibid. obs. 11. p. 118. FR. HOFFMANN de metallurg. morbifera. p. 438. A. FOTHERGILL l. c. p. 384. DE HAEN l. c. T. III. p. 73.*), vt primum phaenomena docuerint, venenum ultra hos iam limites progressam esse: Tunc enim inuolventibus (PAVL. AEGINET. de re medica. L. III. Cap. XVIII. et XLIII. FERNELIVS, HUXHAM, FR. HOFFMANN, GRASHUIS, BÜCHNER ll. cc. MILO apud CITESIVS *Opusc. medic. Paris. 1639. BAGLIVIVS Oper. omn. p. 687. SENNERT prax. medic. L. III. P. 2. Sect. 2. cap. 2. p. 268. ALLEN synops. vniuers. medic. practic. p. 239. VAN HAEN l. c. I. p. 114. BOURDEU journal de medecine, chirurgie, pharmacie. Vol. XVII. XVIII. XIX. LE TELLIER ibid. Vol. XVIII. p. 41. GRANDVILLE ibid. Vol. XIX. p. 29*), butyro, oleis vnguinosis, inter quae eminent oleum ricini (ODIER ibid. Vol. II. 1778. Apr. A. FOTHERGILL l. c. p. 384.), mucilagibus, lacte, aqua cum herbis et radicibus emollientibus decocta, larga manu per os et anum ingerendis, balneorum quoque et fomentorum specie applicandis, et, quod pinguis spectat,

ctat,

stat, abdomini fricando inungendis opus est; sunt qui his (ALLEN, HUXHAM, KÖNIG ll. cc.) lenia laxantia aut interferunt aut addunt; alii, qui oleum a DIPPELIO denominatum (PARMENTIER l. c. I. p. 36.), alii (TH. PERCIVAL l. c. p. 27.), qui alumen, siue solum, siue cum mucilagine gummi arabici, vel cum spermate ceti permistum tanquam potentissimum auxilium praedicant.

Quodsi his remediis non cedant dolores illi atroces, princeps medela est aqua calida gas hepatico saturata, tanto efficacior, si ferri etiam paululum contineat, largis haustibus potata, et simul balnei speciei adhibita, siue natiua (A. FOTHERGILL l. c. p. 384—386. EBELL l. c. p. 573 sq.), quales et Anglia, et Germania nostra plures offert, siue (A. FOTHERGILL l. c. p. 385.) per artem parata, et opium (PAVLVS AEGINETA, ALLEN, GRASHUIS, AL. BRAMBILLA ll. cc. R. WARREN London medical transactions. T II. n. 7. p. 68 sq. WEDEKIND *gemeinnützige Wochenschrift physischen und medicinischen Inhalts*. Mainz. 1792. fasc. 5. p. 75. EBELL l. c. p. 584 sq.), quacunq;ue forma congrua ingestum, etiam enematibus adiectum, vt tamen in eius quoque vsu, si alius iusto segnius euacuetur, aut plane obstructa sit, lenibus laxantibus (HUXHAM l. c. p. 29. LVDWIG Comment. Lips. de rebus in scientia naturali et re medica gestis. Vol. VIII. p. 490.), e gr. magnesia alba, sale amaro, foda phosphorata (A. FOTHERGILL l. c. p. 384.) intermistis opus sit.

Quae a sanatione primarii mali crebro adhuc restant mala, in debilitate artuum praesertim sita,

B b 3

conti-

continuato aquarum sulphurearum (A. FOTHERGILL l. c. p. 385. 386.) vsu, roborantibus, et electricitate (Nouveau Dictionnaire de medecine et de chirurgie. P. II. London. medical journ. Vol. V. 1784.) facile superantur.

Metallica sua facie conspicuum rarius adhibetur plumbum, nisi velis materiem instrumentorum quorundam chirurgicorum constituere, eodem lima corroso expleri nonnunquam ad aërem arcendum dentium cariosorum foueas, Veteres (AVICENNA canon. L. II. c. XII. et L. III. tract. I. AMAT. LVSITAN. curat. Cent. III. cur. 32. PARÉUS Oper. Libr. VII. c. 32. JONSTON Taumatographia nat. Cl. IV. p. 172. ETTMÜLLER Oper. T. III. L. VI. Sect. I. c. 4.) laminis plumbi impositis ad inhibendas pollutiones nocturnas, ad discutiendas scrophulas glandulasque tumidas fuisse vsos, ipsum L. HEISTERVM (l. c. p. 340.) istiusmodi lamina mercurio impraegnata scirrho mammae imposita periculum cancri auerti posse, sibi persuasisse, alios (V. ORTH l. c. p. 111.) ad contegenda et ab aëris contactu munienda vlcerum vulnerumque labia, ad comprimenda per laesiones aperta vasa, sanguinem vehentia, cruoremque ex illis promanantem sistendum, scobem plumbi teneriorem non extrinsecus modo inspersam (ORTH l. m. c.) in pertinacioribus cutis erosionibus adhibuisse, sed adeo temerario ausu ab empiricis intus in fluore albo, fluxibus sanguinis, malo venereo (MALOUI l. c. Vol. II.) et (FERNELIVS l. c.) arthritide fuisse praescriptam. Globulos plumbi, praeunte HELMONTIO, nuperius fausto cum successu quatuordecim homini ileo laboranti

ranti deglutiendos imperavit NAUDEAU (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. Vol. LXIV. 1785. Jun.).

Tanto maior cumulus medicamentorum tum in fabricis, tum a pharmacopolis ipsis ex hoc plumbo paratorum in officinis medicamentariis prostat, quae refrigerando, acrimoniam mitigando, fibras constringendo, oscula vasorum fecernentium et excernentium occludendo, repellendo, exsiccando, putredinem inhibendo, externo potissimum vsu in inflammationibus (GOULARD traité sur les effets des préparations de plomb et principalement de l'extrait de saturne, employé sous différentes formes et pour différentes maladies chirurgicales. à Pezenas et Montpellier. 1760. 8. AIKIN *Beobachtungen über den äußerlichen Gebrauch der Bleymittel, nebst einigen allgemeinen Anmerkungen über die örtlichen Arzneyen, nach der zwoten Ausg. aus dem Engl. übersetzt.* Altenburg. 8. 1776.), etiam tonsillarum (BOUCHER recueil périodique d'observations de medecine, chirurgie, pharmacie etc. à Paris. T. VIII. 1758. Jun. p. 557. BELL system of surgery. Vol. V. 1787.), nisi criticis, aut nimium siccis, aut partes nimis sensibiles afficientibus, aut in suppurationem procliuibus, aut cum laceratione partium coniunctis, aut a causa interna natis, in furunculis aliisque tumoribus neque criticis, neque metastaticis, aut ab alia causa interna natis, neque in suppurationem pronis, vlceribus, etiam phagedaenicis (TH. PARACELSVS chirurg. magic. T. II. l. 10.), variisque morbis cutaneis, topicis, remedia istiusmodi ferentibus, aliisque morbis externis,

in descriptione singulorum medicaminum enarrandis celebrantur. Diuiduntur autem 1) in calces; 2) in solutiones; 3) in falia; 4) in vnguenta; 5) in emplaftra.

I. CALCES PLVMBI.

Cerussa, *Cerussa plumbi*, ex plumbo per aceti vapores corroso eiusque acido aëreo impraegnato nata, alba, creberrime (rarius tamen ea, quae lamellari facie apparet) creta adulterata, quae falis communis acidum aqua temperatum superinfusum subit, superstitit, sed siue volumen, siue pondus spectes, multum diminuta genuina cerussa, cum nitro et carbonum puluere igni candenti exposita in veros plumbi globulos confluens, iam inclytæ Asclepiadarum scholæ Rhodiae (SCHVLZE histor. medic. p. 61.), GALENO (de simplicium medicamentor. facultat. L. IX.), DIOSCORIDI (l. c. l. 5. c. 53.) satis superque cognita, eiusque tempore tum in Graecia et Rhodo, tum in Italia, nunc per omnem Europam parata, frequentius aliorum medicaminum materiem principem constituens, quam, qualis venit, a medicis vsitata.

Ne enim dicam, minus castas Russiæ puellas scelesto et infausto ausu eam deglutire, vt sibi sterilitatem concilient (PALLAS l. m. c.), feminis multis cosmetici loco inseruire. Medici vix intus adhibuere cerussam: Externum vero vsum iam DIOSCORIDES (l. c.) ad excrescentias leniter reprimendas, et vulnera ad cicatricem perducenda, inspersam pulueris forma in vlcibus leuibus, etiam faniem plorantibus, inflammationibus nulla humorum corruptela stipatis,
ipfa

ipsa prurigine, serpigine et infantes toties torquente intertrigine alii (PAVL. AEGINETA l. c. L. V. c. 60. ETTMÜLLER Oper. T. II. L. I. Sect. 9. p. 384. et T. III. Sect. 1. c. 1. art. 1. p. 412. FR. HOFFMANN medicin. ration. systemat. T. III. p. 436.), in excoriatione ani alui fluxus acres vel equitationem infequente LOESECKE (l. c. p. 380.), in cancro aperto I. H. IAENISCH (*Abhandlung von dem Krebs, und der besten Heilart desselben.* S. Petersburg. 1784. 8.) commendarunt; at multa etiam circa externum ceruffae huius vsum circumspicione opus est, isque, quum partibus intertrigine laborantibus (MOEGLING apud ZELLER l. c. p. 18.), vlceri pone aures acrem saniem ploranti (MOEGLING l. m. c.), pedibus sudorem foetidum stillantibus (ARNEMANN *Entwurf einer practischen Arzneimittellehre.* Göttingen. 8. P. II. 1792. p. 119.) inspersa, pessime nocuerit, in his malis (MOENCH *systematische Lehre von den Arzneimitteln.* p. 388.), perinde ac in erysipelate caute potius euitandus.

Sandyx, ex cerussa igne, donec sandarachae colorem nacta fuerit, vsta, DIOSCORIDIS et GALENI (ll. cc.) tempore etiam medicis vsitata.

Magisterium plumbi, Magisterium saturni, calx plumbi alba ex aceto plumbi rarius per vini spiritum (ORTH l. c. p. 17. §. XIII.), quam per sal tartari siue aqua vulgari siue ex atmosphaera attracta soluto (ORTH l. m. c. MICHAELIS annot. in SCHRÖDERI pharmacol. c. XIII. JUNGKEN chem. experiment. curios. p. 383.), eo in casu acido aëreo grava, ant per vitrioli acidum (ALBRECHT l. c. p. 31. §. XX.), nunc vitrioli acido imbuta, ab (A MYN-

Bb 5

SICHT

SICHT et M. ETTMÜLLER Oper. P. II. p. 315.) in phthisi et febre hectica commendata, aut per salis communis spiritum (*Lac plumbi*, *Lac saturni*) praecipitata, a posteriori acido eodem impraegnata, aut (ANGELVS SALA sept. planet. terrestr. recens. Oper. p. 213. LE FEBURE *chymischer Handleiter* p. 644.) omni humore per distillationem sublato ab aceto superstes, non inter cosmetica modo relata, sed si ANGELO SALAE (l. m. c.) credas, in cancro, lupo, igne perfico mirifica, et intus a granis duobus ad quinque cum vino albo aut alio liquore sorbta, dolores mitigans, humorum in ventriculo fluctuantium acrimoniam coercens, colicam, passionem iliacam, infarctus et scirrhus hepatis sanans; nostra tamen aetate fides his encomiis adhibita euiluit.

Praecipitatum Saturni, calx plumbi alba ex saturni extracto per aquam fontanam praecipitata, cum pauca aqua agitando permista a JANIN (l. c. p. 442. 443.) non solum tanquam medicina cosmetica, qua lauari bis per diem partes debent, sed etiam in hordeolis et lichenibus palpebrarum commendata.

Plumbum vstum, calx plumbi addita sulphuris circiter sexta parte, vstione parata, huius igitur acido imbuta, grisea, DIOSCORIDIS (l. c. c. 48.) aevo celebris, qui etiam scorias plumbi feraces contusas et elotas (l. m. c.) medicamenti externi vices gerere posse refert.

Cineres plumbi, aliis quoque (Pharmacop. Wirtemberg. P. II. p. 131.) *Plumbum vstum*, ex plumbo

plumbo meraco in calcem cineream exusto nati, emplastri, quod audit, saturnini materies.

Minium, plumbi calx laete rubra diuturno, at leniori, quo non liquefit, igne ex plumbo purissimo parata, fixo in igne habitu et facili in vitrum transitu haud aegre a cinnabari discernenda, rarius per se, vt aiunt, sed aut solutum, aut vnguentorum emplastrorumue forma indutum adhibetur.

Lithargyrium, mediae inter calcem et vitrum indolis, ponderosum, squamosum, coloris flauī nunc pallidioris (*Lithargyrium argenti*, *Spuma argenti*, *Argyritis*), nunc propius in rubrum vergentis (*Lithargyrium auri*, *Chrysitis*), in depuratione atque excoctione metallorum nobilium potissimum nascens, ideo vix vnquam a cupri, ex his metallis extracti, calce liberum, DIOSCORIDI (l. c. c. 52.) et GALENO (l. m. c.) notissimum, quamuis ab illo ad morbos oculorum sanandos, ad cicatrices et rugas cutem defoedantes aequandas, ab hoc (l. m. c.) in intertrigine, etiam ab aliis ad discutiendas inflammationes et exsiccanda vlcera (P. HERMANNI cynosur. mater. medic. Argentor. 4. 1726. P. III. p. 138.), ab ETTMÜLLERO (Colleg. consultator. p. 314.) cum aceto, farina fabarum et cumini seminibus in cataplasma subactum, ad tollendum scroti testiculique tumorem, extrinsecus applicatum, ab aliis adeo (I. ZWINGER principiorum chymicorum examen ad generalem Hippocratis, Galeni, ceterorumque Graecorum et Arabum consensum institutum. Basil. 1606. 8.) intus adhibitum fuerit; terrent tamen probos medicos non ab interno modo vsu, quae supra memorata sunt, sed

fed exemplum feminae, quae ingratum faciei ruborem dispulfura axillis quotidie bis aut ter eius pulverem infpererat (MOEGLING l. c.), et viri, qui, pruritum moleftum mitigaturus, cataplafmati impofito lithargyrium adiecerat (BAKER apud PERCIVAL l. c. p. 18.), vtriusque ventris doloribus diriffimis multati infignem in ipfo externo vfu circumfpectionem commendat. Quare hodie apud Medicos vix vfu venit, tanto frequentius parandis aliis medicinis inferuiens: Vix differt ab hoc lithargyrio

MOLYBDAENA veterum (DIOSCORIDES l. c. c. L.)
fco, vlcera ad cicatricem perducendi, olim vfitata.

Scoriae argenti (DIOSCORIDES l. m. c. c. LI.)
vt plurimum plumbum continentes, veteribus eundem, quo lithargyrium, in finem adhibitae.

II. SOLVTIONES PLVMBI.

Acetum plumbi, Acetum saturni, dulce, a fpiritu falis communis et ammoniaci, a cineribus clauellatis, fale tartari, communi, ammoniaco, a vitrioli acido et falibus illud continentibus, ab ipfa aqua fontana adfufa lactis inftar turbidum; rarius ex plumbo metallica facie induto (ANGEL. SAL. l. m. c. ORTH l. c. p. 13.) aut eius minera (ORTH l. m. c.), quam eius calce, et aceto, cui aliquando pauxillum acidi nitri (ORTH l. m. c.) adiicitur, paratur: Hoc aceto externo vfui deftinato, vna cum decocto theae et fpiritu vini camphorato parca manu addito enematis forma ano iniecto alui profluuium feliciter fuperavit ADAIR (apud DUNCAN medical commentar. for 1783. 1784.). Sunt autem pro difcrimine calcis
tria

tria huius aceti genera, quorum effectus ceterum parum inter se differunt.

Acetum cerussae, ab Oswaldo CROLLIO (Basil. chymic. p. 470.) iam commendatum ex aceto et cerussa, quae et ab aliis metallis purior est, et maiori copia acetum intrat, vt ei saturando magis par sit, modo terreis mangoniis libera seligatur cerussa.

Acetum minii, *Tinctura minii*, ex minio a cupri labe sane libero in pollen tenerrimum contrito et aceto parata iam ab O. CROLLIO (l. m. c.), nuperius ab V. CHRPH. SALCHOW (*Chirurgische Beobachtungen. Altona. 8. Dritt. Aufl. 1784.*) laudata, hic tamen non extrinsecus modo aequae ac alia saturnina aceta adhibuit, sed guttis quatuor quater per diem ingestis, liquore vegeto-minerali Goulardi simul extrinsecus adhibito, gonorrhoeam veneream cum testiculi tumore coniunctam, imo eius cortici peruuiano et caesarillae nuptae auxilio febrem inflammatoriam vehementissimis lateris doloribus stipatam feliciter sanasse se narrat.

Acetum lithargyrii, reliquis acetorum saturinorum generibus vulgatius, etsi vix vnquam sine omni cupri additamento, ex lithargyrio, quod tenuissime comminutum sub continua agitatione, donec penitus solutum sit, cum aceti boni dupla portione (GOULARD l. c. JANIN l. c. p. 441.) cocto natum, hac iam tenuiori et simpliciiori forma a multis in inflammationibus externis, et modo caussa sublata fuerit, iis ipsis, quae ab internis caussis oriuntur, ambustis, contusionibus, vlceribus malignis in sanationem vergentibus sanandis (ALBRECHT l. c. p. 36.),
partibus

partibus laesis consolidandis, vulnerum recentium sistendo sanguine (I. B. ZAPATA secreti varii di medic., chirurgia, raccolta da GIUS. SCIENTIA. Rom. 1586. 8.) cum fructu adhibitum; ita CAPITO (*Geschichte und Versuche einer chirurgischen Privatgesellschaft in Kopenhagen.* Kopenhag. 1774. 8.) tumorem ceruicis cancriformum, aliud colli vlcus cancriformum, vt tamen internum simul conii vsum praeciperet, et aceto, quo vlcus eluebatur, decoctum eiusdem herbae adderet, et labii cancriformum vlcus solo hoc aceto sanauit SCHOENHEYDER (*Collectan. societatis medic. Havniens. Havn.* 8. Vol. I. 1774.), qui quoque eius vsum progressum cancri mammae infestantis inhibitum vidit: Multum etiam contulisse ad sanationem mammae cancriformae sanguinem menstruum fundentis, fomenti more applicatum, testis est CHR. PETER (*diff. sistens historiam rariorem mammae cancriformae sanguinem menstruum fundentis, methodo simpliciore sanatae.* Tubing. 1763. 4. p. 5.): Ita etiam partes post diuturnum decubitum a gangraena incipiente rubentes aceto lithargyrii aqua florum sambuci temperato elui iubet FR. I. WOHLLEBEN (*diff. de gangraena generatim, et in specie de illa, quae a decubitu oritur.* Vindob. 1777. 8.).

Extractum Saturni Janin (l. m. c.), ex aceto lithargyrii, tam diu, donec pastae spissitudinem confectum fuerit, igni exposito, tum, si duae aceti partes receptae fuerint (sedecim partibus) aqua fontana bulliente sub continua agitatione soluto, post viginti quatuor horas defuso et lagenis bene obturatis asseruando natum, ab Auctore in inflammationibus,

nibus, praesertim oculorum summopere commendatum, anonymo auctori libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts in äußerlichen Zufällen durch vielfältige Erfahrung bestätigt.* Halle. 1783. 8.) ipsi Goulardiano in aliis quoque malis praestare visum; sufficit eius guttas quatuor additis adhuc tribus spiritus vini camphorati cum aquae fontanae vncia miscere, eaque mistura antea parumper calefacta oculum subinde lauare, et humectata illa splenia imponere.

Extractum Saturni Goulardi, non est nisi acetum lithargyrii ad mellis vsque spissitudinem coctum, adfusa aqua distillata (a vulgari enim statim lactis opacitatem induit et plumbi soluti plurimam partem dimittit G. MURRAY de extracto saturni et aqua vegeto-minerali. Goett. 1778.) denuo solvendum, et in aceti lithargyrii conditionem reducendum, rarius spissiori illa forma adhibetur, nisi velis GOULARDUM ipsum hac ad emplatri spissitudinem accedente forma mammae tumenti, rubenti, induratae, vndique saniem stillanti fausto cum euentu imposuisse, sed aut aliorum plumbeorum principem constituit materiem, aut quoniam plumbi facultatem concentratam, vt ita dicam, continet in casibus, qui ea remedia requirunt, aliis additur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.* VINCENT journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LV. 1781. Febr.): Ita gargarismati, contra anginam adhibito, neque tamen nisi in vera inflammatoria, non perinde in catarthali (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) salutari RAULIN et BOUCHER (apud GOULARD l. c. p. 40.), alteri quod ad aphthas et linguae tumorem a febre acuta

acuta superstites sanandas imperavit SALCHOW (l. c.) extractum hoc adiicere; ita hoc extracto cum ($\frac{1}{3}$) terebinthinae oleo, ($\frac{1}{2}$) axungia leporis, et ($\frac{1}{4}$) petroleo in vnguentum redacto strumam aliquoties dispulit auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); ita Cl. ALTHOF (*pract. Bemerkungen etc.* I. p. 181.) misturae ex succo conii inspissato, extracto hyoscyami albi et extracto thebaico confatae, quam alutae inunctam testibus a venereo virus inflammatis circumponi iubet, si quidem inflammatio non nimis violenta sit, extractum hoc addit: In prolapsu iridis cum fructu applicat BELL (system of surgery. Vol. IV. 1786.), in vlceribus serophulosis, spongiosis, marcidis, qualia in hominibus debilibus, eneruatis crebro obseruantur, commendat (l. c. p. 77.) AIKIN, in vlceribus, quorum sanationi aut nimia partium relaxatio, aut nimia humorum congestio obstat, aequae ac in iis, quorum caussa interna sublata est, praedicat expertus auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), qui coniunctum cum aliis tum externis pharmacis feliciter quoque cancro labiorum vulvae, coniunctum cum sapone veneto, herbis aromaticis et vino, fomentique specie applicatum tumori articulum brachii superioris occupanti, cum herbis aromaticis ac roborantibus simili forma applicatum vrinae incontinentiae a sphincteris debilitate oriundae opposuit; in phimosi et paraphimosi, in penis vlceribus, si quidem cum frictione mercuriali coniungatur eius vsus, cum mica panis in emplastri formam redactum in bubonibus, ipsis iis, qui in supurationem proni sunt GOULARD (remarques et observations pratiques sur les maladies veneriennes, avec une

une seconde edition des maladies de l'uretre, et la composition des bougies spécifiques, pour guérir les embarras de ce conduit, et autres formules nouvelles et très utiles pour le traitement des maladies veneriennes, à Pezenas et Montpell. 8. T. II. 1760. p. 138 sq. 120 sq. 96 sq.), consentiente, quod posteriores attinet, (apud eundem l. m. c.) DE LA PEURONIE, in scirrhis, scrophulis in cancrum prunis, phlegmone aliisque tumoribus GOULARD (traité sur les effets des préparations de plomb etc.), faponi iunctum in anchylosi recente, et humorum tendinum vaginas obliuientium nimia spissitudine GOULARD (l. m. c. p. 136 sq.), cum ($\frac{3}{4}$) oleo oliuarum subactum in ambustionibus TERRAS (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LXXXIV. 1790. Aug.); in erysipelate merito damnat, in fistulis ac gonorrhoea secundaria tanquam inutilem repudiat eius usum auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bley-extractis etc.*).

Aqua vegeto-mineralis Goulardi, Liqueur vegeto-mineralis Goulardi non est, nisi extractum saturni, plurima aqua, et, additamento in multis certe casibus satis incongruo, ut plurimum vini spiritu (dupla ratione extracti portione) solutum, etsi cognito iam dudum aceto lithargyrii satis similis, et a multis Germaniae chirurgis, e. gr. III. THEDEN (*neue Bemerkungen und Erfahrungen etc.*) ante GOULARDUM eodem cum successu adhibitum, tanquam noua medicina (II. cc.) a GOULARDO, eaque, quod magis adhuc reprobet, omnes fere externos morbos superans, nulla caussarum, ex quibus multi oriuntur,

Cc

tur,

tur, internarum ratione habita, deprædicatus, fomenti, balnei, iniectionis specie adhibitus, cum mica panis coctus, aut aliis cataplasmatibus additus, linteo carpto instillatus, in inflammationibus (THE-
DEN l. m. c.), etiam pertinacioribus (GOULARD l. m. c. p. 14.), et in gangraenam (IDEM l. m. c. p. 40.) vel suppurationem vergentibus (GOULARD l. m. c. p. 95.), in quibus duobus posterioribus casibus quam sinistre vt plurimum adhibeatur, argumentis atque experientia nixus egregie ostendit (l. c. p. 69. 71 sq.) AIKIN, quemadmodum etiam in inflammationibus profundioribus parum præstare testatur I. CHPH. IAEGER (*Fünfzig chirurgisch-practische Caute-
teln für angehende Wundärzte*. Francfurt. 1788. 8.), in aliis quoque interdum spem medici fallere AL-
BRECHT (l. c. p. 39.), tum in erysipelate (GOULARD l. m. c.), e. gr. faciei (SALCHOW l. c.), si quidem ab externa violentia proficiscatur (AIKIN l. c. p. 57.), neque per criticum naturae molimen in cutem depositum sit, aut ab alia causa interna natum, ideo penitus reiectus ab auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), nam hoc præcipue in casu gangraenam facillime excitat, tum in phlegmone (GOULARD l. m. c.), leuiori certe, sanos cetera homines affligente, neque ultra cutem et pinguedinem extensa (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), discutiendis, et, dolorum respectu habito, leniendis, in erysipelate vrethrae (GOULARD l. m. c. p. 47.), in tumoribus atque inflammationibus testicularum (AIKIN l. c. p. 54.), siue a contusione et violentia externa (GOULARD l. m. c. SALCHOW l. c.), siue a labe venerea (CRIBB on the use of injections in the gonorrhoea.

rhoea. London. 1773. 8. ALTHOF l. c. p. 181. SALCHOW l. c.), siue a gonorrhoea suppressa (AIKIN l. m. c.) proueniant, aliis frigido (AIKIN l. m. c.) liquore vtentibus, aliis (Cl. ALTHOF l. m. c.) tepidum praefertentibus, qui quoque in inflammatione nimis violenta magis nocere, quam prodesse sibi persuasit, in inflammationibus mammarum (BELL system of surgery. Vol. V.), parotidis, faucium (GOULARD l. m. c. p. 30. BELL l. m. c.), praemissa venaesectione, nec neglectis cantharidibus, cum melle rosarum, camphora et aqua reginae Hungariae combinatus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), oculorum (GOULARD et apud eum GAUTIER et COULAS l. m. c. p. 52. MELLIN l. c. p. 341. I. PRINGLE l. c. p. 160. GUERIN *Versuch über die Augenkrankheiten*. Leipzig. 1773. POUPART journal de medecine, chirurgie, pharmac. T. XXXIX. DUSSAUSOY ibid. T. LXVIII. 1786. Sept.), iis praefertim, quae ab oculorum debilitate, siue a nimis intenso eorum vsu, siue ab alia caussa proficiscatur, aut externis caussis in sanis cetera corporibus, non perinde in iis, quae ab interna acrimonia aut humoribus impuris nascuntur (*Richtiger Gebr. des Bleyextracts etc.*), in inflammatione pedis, ab auulso vngue nata (LOEFFLER ap. RICHTER *chir. Bibliothek*. Vol. VII. p. 790. 791.), in ambustionibus (GOULARD l. m. c. p. 70.), cum olei oliuarum aequali pondere subactus (TERRAS l. c.), in leuioribus potissimum tanto efficacior, quando partes combustae epidermide nondum laesa tamdiu igni admouentur, donec calor et ardor cesset, non perinde in iis, quae profundius penetrant, et si non carnes et ossa, tamen cutem et adipem violant, neque in ambustionibus

oculorum, ventriculi atque intestini recti (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), melius in ambustionibus a pulvere pyrio contractis (GOULARD l. m. c. p. 93.), in vulneribus sclopeto (IDEM l. m. c. p. 10. 71.), certe leuioribus, sano cetera corpori inflitibus, neque ossa, neque articulos, neque viscera laedentibus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in contusionibus (GOULARD l. m. c. p. 10. 71. 90. MELLIN l. c. p. 341.), etiam violentioribus (SALCHOW l. c.), nisi cum nimio tumore et nimia sanguinis extra vasa stagnantis copia coniunctis (I. CHPH. JAEGER l. m. c.), sanos cetera homines afficientibus, et natiuum modo partium elaterem minuentibus aut delentibus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), et (GOULARD l. m. c. p. 9. et *Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) fuggillationibus, symptomatibus puncturas apum (GOULARD l. m. c. p. 80.) et tendinum (GOULARD l. m. c. p. 30. 48.) insequentibus, si quidem (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) paulo maiore spiritus vini camphorati aut aquae vulnerariae copia temperetur, neque humorum acrium decubitus metuendus sit, in phimosi et paraphimosi (GOULARD remarques et observations etc. p. 138.), si a tumore oedematoso aut inflammatione nascatur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in gonorrhoea (SALCHOW l. c.), contradicente merito auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in panaratio (GOULARD sur les effets des préparations de plomb etc. p. 30. MELLIN l. c. p. 341.): Dolores ab haemorrhoidibus caecis progenitos multum lenire GOULARDUS (l. m. c. c. 10. p. 220.), vix tamen, nisi recentissimos nodos eosque nunquam solum soluere auctor

auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); intestini recti prolapsi perinde ac herniae incarceratae repositionem multum adiuuare asserit GOULARD (l. m. c. c. 9. p. 217.), assentiente, ratione herniarum, AIKIN (l. c. p. 109.) et, absentibus tum inflammatione, tum violentioribus spasms, auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*).

In vlceribus porro varii generis, malignis, inveteratis, sinuosis mirificam huius liquoris vim extollit GOULARDUS (l. m. c. c. 3. p. 95 sqq.), assentientibus, si internarum caussarum ratio simul habeatur, aliis quoque medicis; callos tamen vlcerum eius vsu euanescere, cum AIKINO (l. c. p. 76.) vix speres, in spongiosis et scrophulosis (AIKIN l. m. c. p. 77. 88.) tanto maiorem efficaciam exspectans, qualem quoque alia adstringentia, antiseptica, topica spondent (IDEM l. c. p. 77. 86.), et memento, nimis diu et largiter denudatis cuticula et vasorum oscula hiantia offerentibus vlceribus applicata resorberi tandem, et in interiora corporis deductum mala superius enarrata progignere posse; vtilem etiamprehendit in vlceribus MELLIN (l. c. p. 341.), efficacissimum experti sunt SALCHOW (l. c.) et SABATIER (apud HVNCZOWSKY *medicinisch-chirurgische Beobachtungen auf seinen Reisen durch England und Frankreich, besonders über die Spitäler.* Wien. 1783. 8.), aliique Gallorum medici (v. EVNDEM l. m. c.), in venereis partium genitalium non callosis (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in ipsa ozaena et vlceribus sinuosis SALCHOW (l. c.); in fistula lacrymali iniectum egregiam opem tulisse bis vidit I. PH. HAGEN (*Wahr-*

nehmungen zum Behuf der Wundarzneykunst in Deutschland. Mietau. 1772. 8.), ipsum cancrum vsu huius liquoris feliciter superari gloriatur GOULARDUS (l. m. c. c. 4. p. 125.), leniri eius vsu dolores, modo vini spiritus exulet, saniei profluentis foetorem atque acrimoniam testatur AIKIN (l. c. p. 83.); mitigari dolores etiam expertus est auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); prodesse in excoriatione partium, longum decubitus sequente et gangraenam incutiente, SALCHOW (l. c.), vulnera eius vsu consolidari SALCHOW (l. c.), leuiores certe MELLIN (l. m. c.), sanguinem fisti (SALCHOW l. c.), vt tamen alios medicos spes postremi huius effectus crebro fefellerit (ALBRECHT l. m. c.).

Tumores quoque omnis inflammationis experies, ipsarum glandularum, ab eius vsu euanescere perhibet GOULARDUS (l. m. c.); idem expertum se esse in tumoribus parotidis et glandularum mammillarum, loquitur MELLIN (l. c. p. 341. 342.), crebro omni fere caruisse effectu asseuerat AIKIN (l. c. p. 70.), qui heic etiam rationem causae, in constitutione corporis generali saepe delitescens, habendam esse, rectissime monet, scirrhus recentes, benignos, hominum cetera sanorum, huic liquori cum mica panis in cataplasma redacto interdum cedere, refert auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), tumorem genu hydropicum, interna medicatione non neglecta, externo huius liquoris cum balsamo vitae externo coniuncti vsu dispulit C. L. SCHMALZ (*Seltne chirurg. und medicin. Vorfälle. Leipz. 1784. 8.*), ipsum articuli fungum recentem, a sola violentia externa
natum

natum auctor libri (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), hydrosarcocelen aliosque frigidos testicularum tumores eius vsu feliciter ablatos testatur GOULARDUS (remarques et observations. p. 58-80.); tumorem mollem, post luxationem ossium aliquando superuenientem, auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); tumoribus in ossium fracturis obuiis splenia imponit, eodem liquore madida WILMER (cases and remarks in surgery, to which is subjoined an appendix containing the method of curing the bronchocele in Coventry. London. 1779. 8.); hordeolum palpebrae eodem remedio dissipauit SALCHOW (l. c.); furunculum auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), irritato tamen frequentius atque infausto conatu, quam exoptato euentu; pedem hominis fulmine icti omni sensatione carentem, vehementer tumidum, et a sanguine extra vasa stagnante rubentem, praegressa bis venaesectioe, et imperatis intus medicamentis antiphlogisticis, fomento ex extracti saturni vnciiis duabus et aquae libris duabus confecto, breui temporis spatio sanauit ALIX (obseruat. chirurgic. Altenb. 8. Fasc. I. 1774.). Tumores scrophulosos recentes, adhibitis simul intus laxantibus et resoluentibus perinde ac aquosos, ex debilitate partium singularium prouenientes, hoc liquore saepe dispulso vidit auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*).

Principem liquoris huius virtutem ponit GOULARDUS (l. m. c. c. I. 7. 8. p. 10. 173. 187.) in medela, quam cutis affectibus affert; neque vana omnino est ista laus, modo originis, ex quo promanant istae

efflorescentiae (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) ratio habeatur; eandem efficaciam in morbis cutaneis topicis experti sunt AIKIN (l. c. p. 101.) et MELLIN (l. c. p. 341.); in cutis pustulis faciem defoedantibus GOULARDUS (l. m. c. c. 7. p. 173.), in cuprea faciei rubedine perinde ac in tinea SALCHOW (l. c.), in lichenibus THEDEN (*Unterricht für die Unterwundärzte bey Armeen, besonders bey dem königlich-preussischen Artilleriecorps. Berlin. 8. Th. I. 1774.*), in efflorescentia illa cutis, quam nonnulli nulla febre stipatam verno tempore experiuntur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in scabie praefertim THEDEN (*neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzneykunst und Medicin. Berlin und Stettin. 1771. 8. sect. 14. p. 94.*), GOULARDUS (l. m. c. c. 8. p. 187.), MELLIN (l. c. p. 341.) et SALCHOW (l. c.); pruritus post diuturnum exanthema infantem excrucians superstitem sedimento ex hoc liquore sponte delapso sustulit MYRSINNA (*medizinisch-chirurgische Beobachtungen, nebst einigen Anmerkungen darüber. Berlin. 8. Zweyte Samml. 1783.*).

Mitto facultatem, quam, denegatam ab auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), GOULARDUS suo liquori tribuit, articulis rigidis mobilitatem restituendi, et luxationes superandi (l. m. c. p. 136.), cum, quod AIKIN iam dudum solide demonstravit (l. c. p. 87.), nequaquam firmo nitatur fundamento istud encomium; neque, nisi causa doloris eius indolis sit, vt plumbeis istiusmodi medicinis tolli possit, multum confido in virtute eius dolores sopiendi, quam SALCHOW (l. c.) in dentium doloribus,

redactō, tandem ad aërem deliquescente natum, olei spissioris speciem prae se ferens ab O. CROLLIO (Basilica chymica. p. 472.) ad guttas aliquot cum vino albo forbtum in colica commendatum.

Tinctura Saturni, Tinctura antiphthisica, aliis a I. MICHAELIS (diss. de phthisi. Lips. 1658. 4. M. ETTMÜLLER colleg. pract. p. 403. ORTH l. c. §. XV. p. 18.), aliis a G. W. WEDELIO (pharmac. acromatic. Ien. 1686. 4. p. 516.), plurimis a GRAMMANNO denominata, virtutem adstringentem ac roborantem, quam, a guttis decem ad triginta vsque guttas exhibita, in profusioribus iusto et vires aegri exhaurientibus sudoribus sistendis (G. W. WEDEL amoenitat. mater. medic. Ien. 1684. 4. p. 349.), in febre hectica (M. ETTMÜLLER l. m. c. p. 316. et colleg. consultator. p. 242.), phthisicos potissimum sensim perimente (V. RIEDLIN lin. medic. ann. 2. p. 330. M. ETTMÜLLER colleg. pract. p. 403. R. A. VOGEL praelect. de cognosc. et curand. morb. §. 646. HOFFMEISTER apud ALBRECHT l. c. p. 41. WHITE apud DUNCAN medic. comment. Vol. III. fasc. I. aus dem Engl. überf. Altenb. 1776. p. 79. s. VOGEL *Versuch einiger Beobachtungen*. Goett. 1777. p. 12.), infringenda potius et demulcenda, et ne hos quidem effectus semper fortiri testis est (l. m. c.) WHITE, quam sananda exseruit, et (P. HERMANN l. c. p. 142.) in vlceribus renum et pulmonum, in sanguinis ex pulmonibus et vtero (REYNOLDS medical transactions Vol. III. 1785.) aliisque partibus (ORTH l. c. §. XV. p. 19.) largiori iusto profluvio, in pollutionibus nocturnis et gonorrhoea exseruisse fertur, potius ferro

ferro per acetum soluto, quam plumbo debet; si enim secundum praescriptam legem ex vitriolo ferri et saccharo saturni, aceto interdum adhuc superaccedente et spiritu vini paretur, plumbum vitrioli acido attracto in fundum delabi, ferrum eius loco acetum subire, tincturam ideo a sedimento defusam hoc solum continere, solidis argumentis et congruis experimentis demonstravit CNOPE (*neueste Entdeckungen in der Chemie. Th. X. 1783. p. 91 sq.*).

III. SALIA SATVRNINA.

Extractum Saturni siccum, non est nisi extractum saturni ad mentem GOULARDI paratum, per continuatam euaporationem omni humore orbatum, quum minus multo spatium occupet, ab III. THEDEN (*Unterr. für Unterwundärzte etc.*) pharmacopoliis militaribus commendatum: Drachma eius vnciis sex vel octo aquae distillatae potentiam, quae plumbi solutionibus competit, satis intensam impertitur.

Saccharum saturni, Sal saturni, Dulcor saturni, Mel Saturni (O. CROLLIVS Basilic. chymic. p. 470.), *Magisterium saturni* (ANGELVS SALA l. m. c.) sal album aciculare dulce, aqua distillata facile cum perfecta pelluciditate soluendum, aquam vulgarem turbidam reddens, ex aceto cerussae ad congruam spissitudinem cocto et refrigerato delabens, externo vsu iam dudum merito celeberrimum, siue (O. CROLLIVS l. m. c. p. 472.) oleo terebinthinae, quod inde rubescit, solutum (*Balsamum plumbi*), siue cum oleo oliuarum, et chamomillae et aqua rosarum subactum (O. CROLLIVS l. m. c. p. 472.), siue
aliis

aliis linimentis, cataplasmatibus et emplastris additum (O. CROLLIVS l. m. c. p. 473. P. SHAW new practice of physic. London. 8. Ed. IIIth. 1730. ll. p. 577. 578. 629. 645.), siue quae forma reliquis in plurimis casibus praestat, aqua quadam distillata solutum (O. CROLLIVS l. m. c. p. 472. 473.), et vel fomenti, balnei, lotionis forma adhibitum, vel iniectum, in vlceribus malignis, serpentibus, inueteratis, sinuosis (O. CROLLIVS l. c. p. 472.), ipso lupo et (SHAW l. c. ll. p. 629.) cancro, tum aliarum partium, tum praesertim mammarum (O. CROLLIVS l. m. c. BEGVIN l. c. p. 331.), tam sanandis et cicatrice occludendis (SHAW l. c. ll. p. 645.), quam mundandis, in impetigine et pustulis faciei (O. CROLLIVS et BEGVIN ll. mm. cc.), in rubedine et inflammatione oculorum (O. CROLLIVS l. m. c.), in ipsa purulenta, si cum aqua ophthalmica sapphirina permisceatur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), et aliarum partium (O. CROLLIVS et BEGVIN ll. mm. cc.), in ambustis (O. CROLLIVS et BEGVIN ll. mm. cc.), et tumoribus (O. CROLLIVS et BEGVIN ll. mm. cc. SHAW l. c. ll. p. 577. 578.), apostematibus et vulneribus (O. CROLLIVS l. m. c.) efficax. Inflammationibus externis eximie conducere aqua solutum confirmat (Elem. chem. T. II. p. 456.) H. BOERHAAVE; in oculorum certe inflammationibus egregiam opem tulit M. ETTMÜLLERO (Colleg. practic. p. 595.), POUPARTIO (journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXXIX. 1773. Mai.), et in decocta cum herba maluae aqua solutum DUSSAUSOY ibid. T. LXVIII. 1786. Sept.), vt mittam alios, in ipsa partium colli internarum inflammatione, si tres eius drachmae mensura aquae rosarum,

rosarum, libris duabus aquae reginae Hungariae solvantur, et cum dimidia camphorae cum saccharo tritae drachma, et tribus mellis rosarum vncijs solvantur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), adeo in gangraenam procliui, RAULIN (*traité des maladies occasionnées par les promptes et frequentes variations de l'air. 1752. 12.*) et BOUCHER (*recueil d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie etc. T. VIII. 1785. Jun. p. 557.*), penicilli ope tonsillis illitum; in aphthis ipsis vlcusculis applicari iussit tanquam praestantissimum medicamentum O. CROLLIVS (*l. c. p. 471.*); aqua distillata, vel calcis, vel vulneraria solutum gonorrhoea et fluore albo laborantium vrethrae et vaginae iniiciendum suadent post LOESECKE (*l. c. p. 382.*), W. CRIBB (*Considerations on the use of injections in the gonorrhoea. Lond. 1773. 8.*), qui granum, vncia aquae solutum, ter per diem iniici, et, nisi decem dierum spatio huic cedat, tantundem vitrioli albi, et mediam partem camphorae cum spiritu vini rectificato tritae addi iubet, J. HUNTER (*on the venereal disease. Lond. 1786. 4.*), qui quatuordecim grana octo aquae vncijs solui imperat, GIRTANNER *Abhandl. über die venerische Krankheiten. Götting. 1788. 8. p. 283.*) et S. HAHNEMANN (*Unterricht für Wundärzte über die venerischen Krankheiten, nebst einem neuen Quecksilberpräparate. Leipz. 1789. 8.*), qui tria, quinque (in feminis), decem ad quindecim eius grana aquae vncia soluta, et cum spiritus nitri dulcis guttis triginta, quae tria ad octo opii grana dissoluta in se continent, tepida octies vel decies per diem iniici praecipit: Cum albumine oui aut mucilagibus subactum, magno cum fructu
adhibuit

adhibuit in ophthalmia M. ETTMÜLLER (Colleg. practic. p. 594.).

Efficax porro se praestitit, aliorum quoque testimonio, in tumoribus, praesertim testicularum, etiam venereis, dissipandis (BELL system of surgery. Vol. V. 1787. GIRTANNER l. m. c. p. 118.), in vulneribus sanandis (I. AGRICOLA commentar. in I. POPPIVM P. I. tr. de saturno. p. 224.) cum albumine ouorum subactum, et doloribus, quibus crebro stipantur, mitigandis (BELL l. m. c.), opio temperatum, in vlceribus, etiam scorbuticis (MUYB prax. chirurg. rational. Dec. I. obs. 6. p. 36.), ipsis cancris, siue cum fuligine permistum, et cum succo sonchi et plantaginis subactum, siue terebinthinae oleo solutum, et camphora oleoque fuliginis temperatum fuerit (M. ETTMÜLLER chirurg. medic. p. 64.), sanandis, in verrucis mollibus et suppurantibus tollendis, aqua plurima solutum (BELL l. m. c.): In pustulis in facie erumpentibus delendis SHAW (l. c. I. p. 342.), in sanguine ex tumoribus cultro apertis (IDEM l. c. II. p. 588.), ex vlceribus acrem saniem plorantibus (IDEM l. c. II. p. 450.), ex naribus (IDEM l. c. I. p. 360. 361.), etiam febricitantium (IDEM l. c. I. p. 129.) ruente sistendo, in hysteris accessibus, aceto solutum, et linteis exceptum aegrotarum ventri impostum (IDEM l. c. I. p. 423.): Ad libidinem veneream reprimendam cum oleo subactum pubis regioni invngendum suadet O. CROLLIVS (l. c. p. 473.): Ad fluxum alui compescendum enematis adiici iubet GOULARDUS (remarques et observat. etc. p. 183 sq.).

Sed internus quoque vsus sacchari huius dolosi oppositus multis morbis internis fuit, antesignanis

THEOPHR.

THEOPHR. PARACELSO (V. TH. ERASTI disput. de medicina Paracelsi. 4. Basil. 1573. §. IV. p. 218.), TACHENIO (Hippocrates chymicus. p. 150.), et O. CROLLIO (l. c. p. 472. 473.), applaudentibus N. SEERVP (triumphus lithargyrii s. diss. medico-chymica, qua vindicatur saccharum saturni et mercurius lithargyrii ab animaduersionibus D. C. IAEGERSCHMIDII. Hafn. 1700. 4.), C. FR. HVNDERTMARK (exercitatio de sacchari saturni vsu interno salutari, in qua simul varia chemiae capita illustrantur. Lips. 1741.), P. HERMANN (l. c. p. 141. 142.) et WERCHAV (diss. I. et II. de plumbo eiusque in corpus humanum vi medicamentosa varia. Lips. 1776. 1777.), damnantibus aliis e. gr. R. I. CAMERARIO (l. c. §. IX. p. 14. 15. EL. CAMERARIO de venenorum indole ac diiudicatione disquis. extempor. Tubing. 1725. 4. p. 21. LILLE diss. de plumbi virtutibus medicis. Edinb. 1775. 8. D. W. NEBEL diss. de plumbo. Heidelb. 1787. 4.), aliis e. gr. BAKER (l. c. Vol. I. p. 234.), A. FOTHERGILL (l. c. p. 375.) ad casus desperatos restringentibus, aut parcissimam granorum aliquot, trium vel quatuor (O. CROLLIVS l. m. c. A. FOTHERGILL l. m. c.), vt plurimum superando malo parem (HAHNEMANN apud MONRO l. c. p. 220.) praecipientibus, aut opii (A. FOTHERGILL l. m. c.), aut spiritus nitri, cuius octo partibus soluunt, et aliquot solutionis guttas haustui decoctae cum hordeo aquae adiiciunt (A. GESNER et OOSTERDYCK SCHACHT Verhandelingen uitgegeewen door het zeelandsche Genootschap der Wetenschappen te Vlissingen. P. III. Middelburg. 1773. et DE BEUNIE ibid. P. VI.) conubium imperantibus, aliis eam circumspeditionem,

ferio

ferio iniungentibus (MONRO l. m. c. p. 219.), vt non modo, morbo, quem debellare debebat, victo, statim ab vsu huius salis abstinence, sed, nondum quamuis victo, vt primum primi colicae saturninae prodromi comparent, illud remedium seponatur, et quicquid eius in intestinis adhuc haeret, tum cremore tartari aliisque salibus laxantibus oleo permixtis expellatur, tum, quos excitauit, aut excitare adhuc posset, prauus effectus, largis iusculorum carniū et emulsionum haustibus, epithematibus, fomentisque humidis abdomini adplicatis, balneis calidis, et modo alius prius satis euacuata fuerit, opii ope tollantur vel praeuertantur.

Ita v. g. in profluuiis sanguinis cum fructu exhibetur (SHAW l. c. I. p. 362., qui tamen iusto largiorem dosin praecipit, MONRO l. c. I. p. 218. BAKER l. c. Vol. I. p. 237.); ita grano vno, sensim grano vno cum dimidio cum conferuae rosarum granis quatuor et tincturae thebaicae granis tribus sensim quinque in pilulas compactis, et singulis sex horis repetitis, haemoptysin, haemorrhagiam vteri et narium felicissime superauit REYNOLDS (l. m.); in aliis quoque fluxibus eius vim experti sunt multi (BAKER l. m. c.); ita in gonorrhoea commendarunt MICHAELIS (prax. clinic. P. I. c. 4. p. 266.), LANGE (oper. T. I. p. 663.), ASTRUC (de morb. venereis. L. III. c. 2. §. 6), GOULARD (remarques et observations etc. p. 58.), SHAW (l. c. I. p. 291. 315. 316.); scrupulum eius dimidium cum camphorae grano vno et dimidio, essentiae lignorum drachmis duabus, spiritus nitri dulcis drachma vna, et spiritus terebinthinae scrupulo vno solutum, efficacem

efficacem deprehendit ORTH (l. c. §. XVI. p. 19.); oleo terebinthinae solutum (Colleg. pract. p. 469. consultator. p. 315.), aut addita camphora cum extracto tormentillae in pilulas redactum (Colleg. pract. p. 469. et 912.), aut cum ossibus sepieae in pulverem contusum (ibid. p. 469.) exhibuit M. ETTMÜLLER; in ardore vrinae pulverem eius nuce moschata, lapidibus cancerorum et mandibulis lucii piscis temperatum praescripsit (l. c.) P. HERMANN; in dysenteria (l. m. c.) GOULARD: Commendarunt porro multi in vlcibus internis; ita addito camphorae grano scrupulum eius dimidium cum mercurii dulcis scrupulo vno, balsami copaibae drachma media et extracti ligni guaiaci drachma integra, succo liquiritiae et aqua nymphaeae in pilulas redactum (l. m. c.) ORTH; in ipsa phthisi M. ETTMÜLLER (Colleg. consultator. p. 262. pract. p. 401.) cum balsamo sulphuris coniunctum, et febre lenta hectica (Colleg. pract. p. 315. 316.) oleo terebinthinae solutum (Colleg. consult. p. 242.), in sudoribus nocturnis et tussi (Colleg. pract. p. 408.) hanc toties comitantibus; ita in tussi sicca et conuulsiva TACHENIVS (l. c.) et HOFFMEISTER (l. c. §. XVII. p. 27.) egregio cum euentu adhibuisse se asserunt: Ita febribus intermittentibus cum laudano opiato et coralliis rubris M. ETTMÜLLER (Colleg. pract. p. 278.), quartanis potissimam, etiam pertinacissimis nitro, sali ammoniaco vel lapidibus cancerorum iunctum (Colleg. consultat. p. 381. 398. 410.), aliis O. CROLLIVS (l. c. p. 473.) temperatum, spiritu vitrioli humectatum JÜNGKEN (chym. experim. curios. p. 381 sq.); ita alii aliis febribus et inflammationibus internis (O.

CROLLIVS l. m. c. p. 472. JÜNGKEN l. m. c. CHARAS pharmacop. reg. p. 335.), ita camphorae media portione temperatum maniae ORTH (l. m. c.), ad duo et octo vsque grana exhibitum LIEUTAUD (Précis de la medec. pratiq. à Paris. 1759. 8. p. 217.) oppofuerunt; in furore potiffimum vterino, nimia vtique drachmae dimidiae dofi SHAW (l. c. II. p. 430); ita in melancholia M. ETTMÜLLER (Colleg. practic. p. 875.), in malo hypochondriaco TACHENIVS (l. c.), malo hysterico SAXTORPH, qui quartam grani partem ter, fenfim fexies per diem propinauit (Act. societ. medic. Havniens. Vol. III. n. 9.) cum fructu fe adhibuiffe affeuerant: Laudat quoque eius vsum internum in morbis lienis CROLLIVS (l. c. p. 473.), in omni hydropis genere PARACELSVS (ap. TH. ERASTVM l. c.) et BEGUIN (l. c.), fi cum argento viuo coniungatur, in morbis ab ascaridibus excitatis LE FEVRE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXXIX. 1753. Mai.), in obftipatione alui et epilepfia infantum I. AGRICOLA (l. c. p. 223.), in lepra, peste, colica BEGUIN (l. c.) fanandis, in libidine moderanda O. CROLLIVS (l. c. p. 473.) et BEGUIN (l. m. c.); caue tamen, ne hanc exftincturus omnem generandi facultatem deleas.

Spiritus saturni non eft nifi acetum fortiffimum, ex faccharo saturni vasis claufis commiffio per ignis violentiam extortum, primo tenuius, poft continuato igne fpiffius, vt oleum fere referat (*Oleum saturni* multis, CROLLIO trium guttarum dofi in colica cum vino commendatum) principio flauescens, ferius obscurius tinctum transtillans, facile flammam capiens,

capiens, omnino, quicquid ab alio aceto fortiori expectare iure poteris, similiter praeftans, ideo in febribus ardentibus, variolis, ipsa peste (ORTH l. c. §. XII. p. 16. 17.), inflammationibus, ipso gonorrhoeae stadio inflammatorio sua vtilitate non carens, sed neque in his morbis, neque in lepra, scabie, lue venerea, melancholia, quibus a Veteribus oppositus fuisse fertur (CROLLIUS l. c. p. 473. POTERIVS pharmacop. spagyr. c. XIX.) specificae efficaciae.

Nitrum saturninum, ex nitri partibus tribus et sacchari saturni partibus duabus simul aqua calida solutis, et aqua plurima vaporum specie expulsa, in crystallorum formam redactis natum, valide adhuc adstringens, et tum extrinsecus, tum ad grana tria et quatuor intus, emulsione quadam solutum ad sanguinis profluuia sistenda (Act. Ac. Caes. Nat. Curios. Vol. I. Obs. 16.), etiam in asthmae (SCHROEDER l. c. p. 474.) adhibitum.

IV. VNGVENTA SATVRNINA.

Quorum numerus, si priora nostro aevo dispensatoria peruoluas, satis ingens est, quamuis non omnia a plumbo vel plumbeis, quae recipiunt, nomen suum sortita fuerint; pollent tamen omnia viribus, quas plumbum externo vsu exferit, omnino pinguedine, quae plurimorum est basis, camphora aliisque potentioribus, quae alia atque alia vnguenta saturnina praeter plumbum continent, magis minusue temperatis: Multum iam acre leniendo, aërem a partibus contactis arcendo, siue nuda applicentur,

Dd 2

siue

siue linteo carpto, alutae, corio, telae linteae aut fericeae allita, praestant plurima.

Vnguentum album (Pharmac. ration. Cassell. p. 350. Pharmacop. Edinburg. Edit. in German. alt. p. 124.), *Vnguentum album simplex* (Pharmacop. Wirtemberg. P. II. p. 221.), *Vnguentum e cerussa* (Pharmac. fuecic. Lips. et Alton. 1776. 8. p. 119. Pharmacop. Edinb. l. m. c.), olim amplior (JÜNGKEN corp. pharmaceutic. p. 656. b. New dispensatory. p. 634.) nunc simplicissima formula ex cerussa et dupla portione axungiae porci, optimum largitur medicamen externam desiccans, refrigerans, repellens, in ambustis aliisque morbis externis egregium, quibus saturnina conducunt.

Vnguentum album camphoratum (New dispensatory. p. 634. Pharmac. fuec. l. m. c.) melius utique conficitur camphorae, cum olei guttis quibusdam tritae, drachmam vnam et dimidiam (New dispensatory l. m. c.) ad sex vsque (Pharmac. fuec. l. m. c.) cum libra vna et dimidia vnguenti albi, optime vsus demum tempore, subigendo, quam plura adhuc (JÜNGKEN l. m. c.) alia addendo: In inflammationibus externis, praesertim haemorrhoidibus caecis inflammatis, egregie leniens.

Vnguentum ad ambusta (JÜNGKEN l. c. p. 635. b) cerussam pariter ac camphoram recipit vna cum puluere olibani, oleo rosarum et albumine ouorum in mortario plumbeo in vnguentum redactam. Vfus ex nomine patet non incongruo.

Vnguentum ad ambusta (JURINE journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. LXXXIV.

1790.

1790. Aug.) ex vncia cerae, vncia olei oliuarum, quo lithargyrii drachma prius soluta fuit, et opii scrupulo conflatur; in vlceribus laxis aut spongiosis augeri lithargyrii pondus, dolore minus vrgente omitti opium potest.

Vnguentum apostolorum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 221. 222.) praeter terebinthinam, ceram, multasque resinas et gummirefinas aeruginem et lithargyrium recipit, cui certe multum earum virium, quas in vlceribus sanandis exercuisse tradunt, debet ampla et AVICENNAE adscripta compositio.

Vnguentum e calaminari lapide (Pharmac. suec. p. 119.) praeter lapidem calaminarem lithargyrium quoque continet, cui certe partem virtutis in oculorum morbis efficacis acceptam refert.

Vnguentum ad cancrum exulceratum Barbettae (PH. FRAVENDORFFER tabula smaragdina medico-pharmaceutica. Norimb. 1699. 12. p. 323. 324.), praeter alia adstringentia et siccantia plumbum vltimum recipit.

Vnguentum ad cicatrices delendas Foresti (PH. FRAVENDORFFER l. c. p. 324. 325.) lithargyrium continet, quod omnino ad vim in nomine promissam facit.

Vnguentum deficcatiuum rubrum (New dispensatory. p. 637.), praeter lapidem calaminarem lithargyrium et pauxillum camphorae recipit; reliquis saturninis potentius exsiccare perhibetur.

Vnguentum diapompholygos (New dispensat. p. 638. Pharmacop. Wirtemb. p. 228.) praeter pompholy-

pholyga, a qua nomen traxit, plumbum vstum et maiorem adhuc cerussae portionem recipit, in vlceribus et lippis oculis quondam vstitutum.

Vnguentum in erysipelate Foresti (DE SPINA manuale siue lexicon pharmaceutico - chymicum. Francof ad Moen. 1700. 8. p. 1033.) lithargyrium et cerussam continet; vix sine periculo in morbo, cui dicatum est, adhibendum.

Vnguentum fuscum Würzii (DE SPINA l. c. p. 1033.) praeter tutiam plumbum vstum, cerussam et lithargyrium recipit, viribus ideo aliis vnguentis saturninis simile.

Vnguentum griseum (JÜNGKEN l. c. p. 692. b.) praeter tutiam et lapidem calaminarem memoratas modo tres plumbi calces recipit, viribus idcirco ad reliqua vnguenta saturnina accedens.

Vnguentum haemorrhoidale Noricum (JÜNGKEN l. c. p. 645. b.) praeter opium et camphoram tres modo dictas plumbi calces continet, in haemorrhoidibus dolentibus eximium aegrorum solatium.

Vnguentum haemorrhoidale Wedelii (DE SPINA l. c. p. 1034.) praeter mucilagines resinas et camphoram tutiam et cerussam recipit, scopo praefixo accommodatum.

Vnguentum ad herpetem Barbetae (PH. FRAVDORFFER l. c. p. 328.) praeter flores sulphuris saccharum saturni recipit, cuius vsus, quam circumspeditionem in herpete requirat, supra dictum est.

Vnguentum de liquiritia (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 224.) praeter liquiritiam et pompholy-

pholygem camphoram et magnam cerussae copiam recipit, cui potissimum virtutes in sanandis leuioribus inflammationibus, excoriationibus et fissuris ipsi tributas debet.

Vnguentum e lithargyrio (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 225. 226.) praeter lithargyrium cerussam adhuc continet, vtrumque cum aceto et oleo rosato in mortario plumbeo subactum, in cutis vitiiis sanandis, et vulneribus ad cicatricem perducendis olim frequentis vsus.

Vnguentum de minio camphoratum (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 226.) praeter camphoram et minium tutiam quoque, cerussam et lithargyrium recipit, refrigerans, exsicicans, more aliorum saturninorum in ambustis et vlceribus efficax.

Vnguentum mundificans Stablii (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 226. 227.) ex mistura plumbi cum aequali argenti viui pondere, amalgama vocant, terra tripolitana et vnguento albo camphorato compositum, ad sanandam scabiem aliasque cutis eruptiones commendatum.

Vnguentum nihili ad oculos Zwelfferi (JÜNGKEN I. c. p. 659. b.) praeter tutiam camphoram quoque et saturni saccharum ex minio paratum continens, in oculorum inflammationibus laudatum.

Vnguentum nobile Mynsichti (JÜNGKEN I. c. p. 693. b.) praeter gummirefinas, olea, sulphur et vitriolum saturnum quoque recipit, amplo ingredientium catalogo, et artificiosa parandi ratione seculum inuentoris redolens, exoletum.

Dd 4

Vnguen-

Vnguentum nutritum (New dispensat. p. 640. Pharmac. rational. p. 356. 357.), *Vnguentum saturninum* (Pharmac. suec. p. 121.), ex aceto saturni cum oliuarum oleo, cui sueci medici ceram flavam addi adhuc iubent, subacto confectum, eam virtutem, qua plumbea vnguenta gaudent, intensiori omnino gradu exferens.

Vnguentum ad ophthalmiam siccam Sennerti (PH. FRAVDORFFER l. c. p. 329.) praeter camphoram et aloën lithargyrium auri et argenti recipit, cui palpebris illitum potissimum debet vim, lenes oculorum inflammationes sanandi.

Vnguentum ophthalmicum (BELL system of surgery. Vol. IV. 1786.) praeter mercurium praecipitatum rubrum, lapidem calaminarem et tutiam lithargyrium quoque intrat, cui pars virtutis in oculi inflammationibus, certissime non omnibus, salutaris debetur.

Vnguentum ad perniones mirandum (SCHROEDER l. c. p. 302.) minio praefertim debet vim, qua non perniones tantum, sed etiam, modo partibus aegrotis antea spiritus vini fomenti instar applicatus fuerit, erysipelas et mammillarum fissuras sanasse fertur: Illinitur autem calidum plumae ope pernionibus, si quidem nondum vlcerati sint, petroleo prius confricatis.

Vnguentum piacentinum (PH. FRAVDORFFER l. c. p. 330.) praeter mercurium praecipitatum minium et cerussam recipit, quibus certe partem virtutis in vlceribus venereis efficacis, et in nosodochio Paduano celebratae acceptam refert.

Vnguen-

Vnguentum rubrum le Mortii (DE SPINA l. c. p. 1046.) minio colorem, et vna cum camphora potio-rem efficaciae partem, quam in pernionibus dissipandis et in ambustis medicandis edidisse traditur, debet.

Vnguentum saturninum (New dispensator. p. 641. Pharmacop. Edinburg. p. 128) simplicitate sua se commendat, quippe ex saccharo saturni cera alba et oleo oliuarum conflatum, omnibus sane illis malis debellandis par, quibus vnguenta plumbea sufficiunt et conducunt.

Vnguentum saturninum Goulardi (Traité sur les effets des préparations de plomb etc. p. 10.) ex saturni extracto cum camphora et oleo rosato subacto conficitur.

Vnguentum ad scabiem (Pharmacop. Wirtemberg. p. 230. 231.) praeter terebinthinam, styracem liquidam, oleum lauri, et mercurium praecipitatum album cerussam continet, quae, qua cautela adhiberi debeat, et quantum ad siccandam scabiem facere possit, ex supra dictis patet.

Vnguentum contra scabiem (SCHROEDER l. c. p. 302.) praeter terebinthinam, salem communem et sulphur cerussam et lithargyrium recipit.

Vnguentum ad scabiem (JÜNGKEN l. c. p. 675. b.) praeter terebinthinam, styracem liquidam, sal commune et succum limoniorum cerussam continet.

Vnguentum ad scabiem (DE SPINA l. c. p. 1048.) praeter alia vnguentum nutritum recipit.

Dd 5

Vnguen-

Vnguentum tripharmacum (New dispensator. p. 642. 643.) non est nisi emplastrum commune cum aceto et oliuarum oleo permistum et in vnguenti spissitudinem redactum, aliis vnguentis simplicioribus saturninis simile.

Vnguentum de tutia (JÜNGKEN l. c. p. 692. b.) praeter tutiam et succum solani cerussam et plumbum vstum recipit, quae exsiccantem tutiae vim omnino augent.

Linimentum saturni compositum, *Linimentum de amianto* (SCHRÖDER l. c. p. 300.), quod vesperi inunctum multum in sanandis tibiaram vlceribus, siccanda tinea et scabie valere, praedicat (l. c.) SCHROEDER, potioem potentiae huius partem plumbo vsto debet, quod illud ingreditur.

CERATA, CEROTA

mediae, si spissitudinis rationem habeas, inter vnguenta et emplastra indolis, hinc ab aliis ad haec, ab aliis ad illa relata, cerussa ea forma iam DIOSCORIDIS (l. c. c. LIII.) aeuo adhibita.

Ceratum de minio rubrum (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 65.) nomen, tinctum, et potioem efficaciae in ambustis, inflammationibus sanandis, partibus a vesicatorio adplicato suppurantibus ac dolentibus demulcendis salutaris partem minio, alteram tamen camphorae debet.

Ceratum saturninum Goulardi (GOULARD l. m. c.) ex saturni extracto et quadrupla cerae citrinae portione, quadruplo pondere olei ex nucibus iuglandis

iuglandis expressi soluta compositum, in ambustis, vlceribus inflammati aliisque malis plumbeorum vsui externo cedentibus mirifice efficax, in ambustis Cl. TERRAS (l. c.) efficacius visum, si zinci flores fuerint intermisti; huius vsu per sex hebdomades continuato, epoto simul largis haustibus decocto maltae, vlcus malignum, foetidissimam saniem stil-lans, feliciter sanauit SCHNEIDER (apud RICHTER *chir. Biblioth.* Vol. V. p. 542.), aliud tibiae vlcus perti-nax, vt tamen continuato per tredecim hebdomades eius vsu, simul solutione mercurii sublimati corro-siui per spiritum frumenti ardentem peracta quotidie illita, et intus nitro cum aliquot spiritus salis ammo-niaci guttis ingesto opus esset, IDEM (l. m. c. p. 543.); medicationem manus, gelu violenter aduetae, prae-missis aliis hoc cerato tandem absoluit IDEM (l. c. Vol. XI. p. 317.); eodem cum aequali copia sacchari albi, salis ammoniaci, et opii permisto singulis die-bus bis illito pertinacissimi exanthematis, faciem in-fantis defoedantis (l. c.) MVR SINNA.

Lintea cerata (GOULARD traité sur les effets des préparations de plomb etc. c. 6. p. 10. 159.) sunt lintea, permixta cum extracto saturni et camphora cera leni calore liquefacta perfusa, doloribus rheu-maticis atque arthriticis, dum partibus, per quas hi vagantur, circumponuntur, mitigandis ab in-ventore maximopere commendata, tumores capitatis a violentia externa natos, quotidie renouata, bu-bones inguinales (LOEFFLER apud RICHTER *chirurg. Biblioth.* V. p. 751.), forsan quoque perniones discus-sionibus, molestum multis in pedibus prurimum, plantis pedum

pedum subiecta pellentia (IDEM l. m. c.), contegen-
dis quoque vulneribus (IDEM l. c. Vol. VII. p. 792.),
fanandis a diuturno decubitu oriundis excoriationi-
bus egregie inferuientia, posteriori scopo tanto magis
accommodata, si oliuarum oleo inungantur (IDEM l. m.
c. et *Beyträge zur Arzneuwissenschaft. u. Wundarzneykunst.*
Leipz. und Alton. 8. P. I. 1791.).

Cereoli mitigantes (GOULARD remarques et
observations etc. T. II. p. 185 etc.) ex cera flaua, cui
lenissimo igne liquefactae extracti saturni pars trice-
sima secunda intermixta fuit, conformati, ad vrethrae
inflammationes, et atroces, quibus gonorrhoea non
raro stipatur, dolores leniendos, si quidem dextra
manu intrudantur, vtilissimi, sanie adhuc ex vrethra
stillante, noxii.

EMPLASTRA SATVRNINA.

Quum plumbi calces oleis, quibus soluuntur,
tam facile illam tenacitatem concilient, qua potissi-
mum chirurgorum vsibus inferuunt, non mirum
est, iam ea de causa ab omni medicinae (v. DIOSCO-
RIDES l. c. c. L. LI. LIII.) aeuo alias atque alias
plumbi calces principem emplastrorum constituisse
materiem; ceterum ea etiam forma indutae notatos
iam effectus exserunt, quamuis et heic crebro tum
aliis quoque potentioribus intermixtis, tum ipsa ma-
iori spissitudine aliter atque aliter variatos. Partes
diuturno decubitu excoriatas, et ea de causa ruben-
tes noctu emplastro saturnino contegendas suadet
(l. c.) WOHLLEBEN; ambustis partibus, quae ob situm
suum, aut eo quod inde nimium relaxantur, cata-
plasmata

plasmata non admittunt, crassam emplastri saturnini crustam imponi iubet CLEGHORN (medical facts and experiments. London. 8. Vol. II. 1792.); scirrhum ipsum, si simul inspergatur cerussae pulvis et interna malo accommodata remedia propinentur, eius vsu discuti, asseuerat (l. c.) I. H. IAENISCH.

Emplastrum adhaesiuum (Pharmac. suec. p. 54. Edinb. p. 129.) liquando emplastrum commune cum resinae albae $\frac{5}{32}$ paratum, ad arcendum a vulneribus aërem, turundas in his retinendas, olim quoque ob magnam, quae ipsi inest, tenacitatem ad labia eorum vnienda adhibitum.

Emplastrum adhaesiuum (Pharmac. rational. p. 120.) ex resina citrina liquefaciendo cum terebinthinae larignae quarta parte, et emplastri communis $\frac{3}{8}$ confectum, eidem, cui praecedens, scopo inferuiens.

Emplastrum adhaesiuum (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi cum media parte picis burgundicae liquefacto confectum.

Emplastrum album coctum (Pharmac. Wirtemberg. p. 57.), *Emplastrum de cerussa* soluendo cerussae partes sex, et cerae albae partem vnam in olei partibus octo confectum, cicatricem vulnorum vlcereumque promouens; hoc solo imposito cancrum occultum, et cerussa ipsa adhuc adspersa ipsum apertum sanatum refert (l. c.) I. H. IAENISCH.

Emplastrum anticolicum (Pharmac. rational. p. 122.), quatenus emplastrum de galbano crocatum basin eius constituit, heic recensendum, quamuis virtutem, a qua denominatur, reliquis, potissimum graueo-

graeolentibus, debeat ingredientibus, in variis abdominis affectibus, calefactum antea, huic imponitur.

Emplastrum antihystericum (Pharmac. Suec. p. 55.), quatenus ex emplastro gummoso potissimum constat, hic nominandum, virtutem tamen turbas hystericas sedandi assae foetidae debet.

Emplastrum antipodagricum (Pharmac. Wirtemb. p. 57.) minio potissimum constat oleis soluto et cum sapone coniuncto; quamuis a famigeratis medicis, partibus dolentibus applicatum, commendatum, infidum sane, quemadmodum omnia eiusmodi medicamenta, solatium praestat.

Emplastrum apostolicum Zwelfferi (DE SPINA l. c. p. 377.) amplae mixtionis medicamen lithargyrii magna portio oleo veteri soluta ingreditur, ex quo virtus eius diiudicanda.

Emplastrum artbriticum (SCHROEDER l. c. p. 191.) quatenus emplastrum diachylon et diapalmae recipit, hic memorandum; caue tamen, per nomen seductus, membris arthritide laborantibus applices.

Emplastrum barbarum Londinense (DE SPINA l. c. p. 382.) praeter plurima alia lithargyrium quoque et cerussa intrans, quibus partem tenacitatis et virtutis debet.

Emplastrum e calaminari lapide (Pharmac. Suec. p. 55.) sola simplicitate ab emplastro griseo discrepat, non enim est nisi emplastrum commune, cui sub finem lapis calaminaris, cera flava, seuum bouinum, et terebinthina intermiscuntur.

Empla-

Emplastrum calidum (New dispensat. p. 633. Pharmac. pauper. Edinb. Edinb. 1758. 8.) ex vna emplastri vesicatorii et quatuor communis partibus permistis conficitur, in variis rheumatismi generibus egregii vsus, partibus affectis applicatum.

Emplastrum in cancro palliatium anodynum Deckeri (FRAVNDORFFER l. c. p. 114.), cum emplastrum diapalmae et diapompholygos recipiat, huc referendum, vim tamen dolores demulcentem opio admisto debet.

Emplastrum ad cancros Hoffmanni (JÜNGKEN l. c. p. 633. a.); huius quoque basin emplastrum diapompholygos constituit; quid in cancro praestare valeat, ex supra de plumbeorum in cancro vsu dictis colligere licet.

Emplastrum ad cancrum exulceratum Plateri (FRAVNDORFFER l. c. p. 114.) praeter alia terrea et adstringentia lithargyrium et plumbum vsum recipit, ex quibus, quid expectari ab eius vsu possit, patet.

Emplastrum cicatricem inducens Barbetae (FRAVNDORFFER l. c. p. 115.) non est nisi emplastrum quoddam saturninum, cui mistura plumbi cum aequali argenti viui pondere additur.

Emplastrum ad clauos et verrucas pedum (Pharmac. Wirtemb. p. 58. 59.), cum emplastrum diachylon simplex recipiat, hic etiam recensendum, etiam si maior pars efficaciae, quae ipsi tribuitur, a reliquis ingredientibus pendeat.

Emplastrum commune (Pharmac. suec. p. 57. Edinb. p. 130. rational. p. 124.) virtute reliquis emplastris

plastris saturninis aequale, simplicitate superius, quum ex solo lithargyrio et oliuarum oleo conflectur, vices emplastri diachylon simplicis aliorumque amplius compositorum egregie supplens, frequens quoque hodie aliorum emplastrorum basis, si quidem optime et circumspēcte paratum sit, album, alias in luteum vel cinereum colorem vergens, quo etiam tinctu diu asseruatum comparet.

Emplastrum commune adhaesiuum (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi, cui leni igne liquefacto sexta pars resinae citrinae in puluerem contusae intermiscetur, conficitur.

Emplastrum commune cum gummi (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi leni igne liquefacto, et gummi galbano, terebinthina communi et thure pariter liquatis et cum priori confusis conflatum, parum ab emplastro gummoso discrepans.

Emplastrum de creta (DE SPINA l. c. p. 384.) plurimam certe efficacitatis suae partem cerussae debet, cuius partes octo cum cretae tribus et axungiae suillae duabus in emplastri speciem compinguntur.

Emplastrum de cumino (Pharmac. Wirtemb. p. 59.) quum emplastrum diapalmae intret, hic nominandum, etsi virtutem flatus discutientem feminibus potius, a quibus nomen traxit, eorumque oleo et baccis lauri debeat.

Emplastrum defensiuum, *Emplastrum roborans* (Pharmac. Edinb. p. 130.) ex emplastro communi potissimum constat, cui praeter ceram, resinam

nam albam et oliuarum oleum colcothar vitrioli adiicitur.

Emplastrum defensiuum rubrum (Pharmac. Wirtemb. p. 59.) praeter alia minium et camphoram recipit, a quibus vtique, quae ipsi tribuitur virtus, a vulneribus atque vlceribus inflammationem arcendi, deriuanda est.

Emplastrum defensiuum rubrum Wepferi (Pharmac. Wirtemberg. p. 59. 60.) colorem et principem efficaciae partem minio debet.

Emplastrum diachylon compositum, Emplastrum diachylon cum gummi (Pharmac. Wirtemb. p. 61.) ex emplastro diachylon simplici, gummi ammoniaco et galbano crocoque conflatum, emolliendo ac digerendo in abscessibus sanandis eximia efficaciae.

Emplastrum diachylon simplex (Pharmac. Wirtemb. p. 61.) parum diuersum ab emplastro communi, quum mucilagines additae vix aliquid faciant ad virtutem eius acuendam.

Emplastrum diapalmae, Emplastrum diachalciteos (Pharmac. Wirtemb. II. p. 61.) lithargyrio cum oleo cocto praecipue suam debet efficaciam, vt tamen aliquid etiam ab adstringente vitrioli et foliorum quercus ingredientium virtute speres.

Emplastrum diapompholygos (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 62. succ. p. 57.) praeter pompholyga, a qua denominatur, maiorem longe plumbi vsti et cerussae portionem recipit, a quibus igitur potius virtutem refrigerantem atque exsiccantem deriuat.

Ee

Empla-

Emplastrum diuinum (Pharmac. Wirtemb. II. p. 62.) valde compositum pharmacum, cuius basin constituit lithargyrium cum oleo oliuarum coctum, viribus resoluentibus, detergentibus, confortantibus olim celebre.

Emplastrum epispasticum (Pharmac. pauper. Edinburg. p. 20.) emplastrum adhaesiuum pro basi habet, cui terebinthina et cantharides intermiscetur.

Emplastrum exsiccatiuum Marburgense (DE SPINA I. c. p. 397.) praeter lapidem calaminarem et nihilum album cerussam, minium et lithargyrium recipit, in quorum indole nominis impositi rationem facile deprehendas.

Emplastrum ad fontanellas (SCHROEDER I. c. p. 193.) cerussa et lithargyrium intrant, arcendae inflammationi vtique paria.

Emplastrum pro fonticulis A. Stegmanni (FRAUNDORFFER I. c. p. 119.) praeter vitriolum album cerussa et lithargyrium ingrediuntur, quae certe scopo huius emplastri, fluxum excitandi, haud respondent.

Emplastrum de galbano Mynsichti (JÜNGKEN I. c. p. 639. a.) excluso viridi aeris cum emplastro ad clauos et verrucas pedum conuenit, eidem quoque scopo destinatum.

Emplastrum de galbano crocatum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 63.) emplastrum diachylon simplex recipit, ideo hic nominandum.

Emplastrum griseum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 63.) emplastro e calaminari lapide fatis affine, simpli-

cipit, cui certe potioem virtutis partem debet, quam quidem magneti calcinato, omnino simul ingredienti.

Emplastrum mammillare (Pharmac. Wirtemb. II. p. 64. 65.) magnam certe virtutis, dolores in mammis a lactis abundantia profectos mitigantis partem emplastro de spermate ranarum debet, quod illud ingreditur.

Emplastrum manus Dei le Mortii (DE SPINA I. c. p. 419. 410.) a lithargyrio larga satis manu addito magnam certe efficaciae salutaris partem, quam in sanandis vulneribus exseruisse fertur, deducas.

Emplastrum e minio (New dispensat. p. 630.), si quidem rite paratum sit, rubrum, quem colorem, perinde ac nomen et omen minio cum oliuarum oleo cocto debet, virtute emplastro communi simile, tenacitate inferius.

Emplastrum e minio cum sapone (New dispensator. p. 630.) ex mox praecedente, cui adhuc calido sapo hispanicus agitando miscetur natum, ab hoc potestatem quandam discutiendi sibi fumens, in tumoribus arthriticis, qui tamen vix unquam emplastro admittunt, nonnullis vſitatum.

Emplastrum miraculosum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 65. 66.) omnem, quam in vlceribus inveteratis et vulneribus recentibus sanandis miraculi instar exserere, olim somniarunt, vim cerussae, lithargyrio et minio debet, cum oliuarum oleo coctis, perparum saponi et camphorae postea additis.

Emplastrum mitigatium (JÜNGKEN I. c. p. 614. a.) emplastro diachylon simplici, quod recipit, magnam

magnam partem virtutis, quam in doloribus mitigandis exercere fertur, debet.

Emplastrum narcoticum Mynsichti (JÜNGKEN l. c. p. 495. a.), quod inuentor doloribus et cruciatibus podagricis audaci certe consilio opposuit, tenacitatis et facultatis refrigerantis partem magnam cerussae intranti debet.

Emplastrum neruinum Vigonis (JÜNGKEN l. c. p. 590.) magnam lithargyrii et minii portionem recipit, quae, quamuis plurimis aliis diuersissimae indolis iuncta characterem tamen sibi proprium emplastro imprimunt.

Emplastrum noricum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 66.) colorem brunneum et virtutem siccantem minio, roborantem, si quam in neruofas partes exercet, camphorae debet.

Emplastrum Opopeldoch (Pharmac. Wirteimb. II. p. 66. 67.) fuscum, antiquae originis, quam ex insigni quoque ingredientiam numero colligas, magnam virtutis in vulneribus sanandis efficaciae partem lithargyrio acceptam refert in oliuarum oleo soluto.

Emplastrum oxycroceum Vigonis (JÜNGKEN l. c. p. 607. a.) praeter alia ab aliis huius emplastris formulis eo quoque recedit, quod lithargyrium et minium recipiat, iisque additamentis facultate saturinorum emplastrum imbuat.

Emplastrum ex pelle arietina Arnoldini de Villa noua (JÜNGKEN l. c. p. 618. a.), quamuis ex numerosis aliis conficiatur, efficaciae tamen potio-rem

E e 3

partem

partem debet ingredienti lithargyrio, quam glutini pellis, cuius nomen in fronte gerit.

Emplastrum de plumbo Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 654. a.) vim exsiccantem, in vlceribus aliorum atque aliorum generum interdum salubrem, praefertim zinci et plumbi calcibus, plumbi cineribus et cerussae debet, illud ingredientibus.

Emplastrum podagricum Tackenii (JÜNGKEN l. c. p. 592. a.) praeter saponem, camphoram et castoreum, cerussam et minium recipit, periculosum sane in podagra remedium.

Emplastrum polychrestum seu mirabile Meibomii (ORTH l. c. §. XVII. p. 20.) exsiccans, discutiens, leniens, in vlceribus ac vulneribus sanandis summopere commendatum, cerussa et minio potissimum constat oleo quodam solutis, quibus sapo venetus, et si vlceribus applicetur, alumen vltimum, si vulneribus, camphora intermiscetur.

Emplastrum raparum, ab Ill. FRITZE (*medizinische Annalen für Aerzte und Gesundheitliebende vom Herbstmonate 1779 bis dahin 1780. Leipz. 8. B. I. 1781.*) in vlceribus inueteratis multopere laudatum, minio, quod recipit magnam efficaciae salutaris partem debet, etsi neque succo raparum expresso, neque camphorae et aromatibus additis omnem denegare velim.

Emplastrum roborans (New dispensator. p. 630.) emplastro communi potissimum constat, cuius praepondio roborans thuris et sanguinis draconis adiectorum vis suffocatur.

Empla-

Emplastrum sacrum Galeni (JÜNGKEN I. c. p. 648. a.), quamvis plures quoque cupri calces recipiat, partem tamen efficaciae lithargyrio tribuas, quod ingreditur.

Emplastrum de sandyce Londinense (DE SPINA I. c. p. 435.) minio et cerussa potissimum constat, oleo solutis, quibus praeter ceram et resinam camphora adhuc adiicitur.

Emplastrum saponaceum siue e sapone (New dispensator. p. 631.) ex emplastro gummoso et sexta saponis hispanici parte compositum.

Emplastrum saponaceum siue e sapone (Pharmac. Edinb. p. 132.) ex emplastro communi, media parte emplastri gummosi et $\frac{3}{2}$ saponis albi hispanici conflatum.

Emplastrum saponatum Barbettae (Pharmac. Wirtemb. II. p. 68. 69.), plurimam effectuum, quos reuera exercuit, partem cerussae et minio debet oleo solutis, et suo praedominio virtutem discutientam saponi propriam sufflaminantibus.

Emplastrum de sapone Londinense (DE SPINA I. c. p. 435.) minio pariter potiozem efficaciae partem debet, quam saponi addito.

Emplastrum saponis (Pharm. ration. p. 127.) pariter praesertim ex emplastro communi consistit, et, quicquid praeter effectus huic tribuendos praestat, camphorae potius caute intermistae, quam saponi debet.

Emplastrum saturninum (Pharmac. rational p. 128. 129.), ex saturni extracto Goulardiano paratur, quod cerae citrinae et seuo ouillo cum oliuarum oleo leni igne liquefactis agitando intermiscetur.

Emplastrum saturninum Clossaei (SCHROEDER l. c. 195.) cerullae et misturae sacchari saturni cum argento viuo ingredientibus efficaciam debet, quam in vlceribus malignis et callofis, soluto antea in aqua lapide salutis CROLLII ablutis, edidisse fertur.

Emplastrum saturninum Mynsichti (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 69), praeter lapidem calaminarem, nihilum et tutiam, plumbum vstum et cerullam recipit, quae certe plurimum faciunt ad virtutem eius in vlceribus fordidis, inflammationibus, ambustis efficacem.

Emplastrum ad scirrhus Clossaei (SCHROEDER l. c. p. 195.) partem efficaciae lithargyrio, potioem gummiresinis ingredientibus debet.

Emplastrum ad scirrhosos tumores M. Hoffmanni (FRAVNDORFFER l. c. p. 123. 124.) fuscum, partem certe non minimam virium, quae ipsi tribuuntur, lithargyrio intranti et cum oliuarum oleo cocto debet.

Emplastrum de spermate ranarum (Pharmac. Wirtemb. II. p. 69.) simplicioribus emplastris saturninis neutiquam superius, a spermate ranarum nihil virium habet, quos potiori iure a cerussa, alumine, et si quidem circumspecte adhibeatur, neque emplastrum nimis diu asseruetur, camphorae adscribas.

Emplastrum sticicum siue *stipticum* (Pharm. Wirtemberg. p. 70.) spadiceum, partem vtique virtutis

tutis exsiccantis, quam exferit, vitriolo, lapidi haematitae et calaminari, maiorem tamen minio et lithargyrio debet, oleo lini et oliuarum solutis.

Emplastrum suppurans (New dispensator. p. 633. Pharmac. pauper. Edinb. p. 21.) ex emplastro gummoso et tertia parte picis burgundicae conflatum, utique fini, quem nomen indicat, respondens.

Emplastrum de tartaro Fausii (DE SPINA l. c. p. 448.) praeter emplastrum diapalmae et de spermate ranarum saccharum quoque saturni recipit, ut igitur vis, quam exercet, hisce plumbeis potius, quam tartaro crudo tribuenda sit.

Emplastrum ad topbos venereos non exulceratos Hoffmanni (JÜNGKEN l. c. p. 635. a.) argentum quidem viuum et mercurium praecipitatum recipit, partem tamen efficaciae adiudices lithargyrio, cuius haud exigua portio emplastrum hoc intrat.

Emplastrum triapharmacum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 71.) ex fusco spadiceum, quem quidem colorem, aequae ac virtutem exsiccantem minio debet; camphora addita discutientem quoque nactum.

Emplastrum ad vlcera gallica Hartmanni (FRAVNDORFFER l. c. p. 126. 127.), quamuis tutiam quoque et lapidem calaminarem recipiat, potestatem tamen vlcera siccantem lithargyrio potius tribuas ingredienti.

Emplastrum vulnerarium miraculosum Schulzii (JÜNGKEN l. c. p. 641. a.), tametsi camphorae et baccis lauri partem efficacitatis in vulneribus atque vlceribus salutaris tribuas, potior tamen ad cerussam,

E e 5

lithar-

lithargyrium et minium referenda est, quae larga fatis manu ingrediuntur.

SUPPLEMENTVM REMEDIORVM PLVMBEORVM EXTERNORVM.

Pulvis e cerussa compositus (New dispensat. p. 550.) ex cerussa, sarcocolla et gummi tragacanthae conflatus, in morbis oculorum praefertim, potissimum inflammationibus, aliisque ab acrimonia natis, vsitatus, olim crebrius.

Pulvis erysipelatodes Mynsichti (Pharm. Wirtemberg. II. p. 140. 141.) periculosae utique in morbo, cui destinatus est, efficaciae.

Sief album, Trochisci albi Rhazis (New dispensator. p. 560.) non est nisi pulvis e cerussa compositus, addita camphora, a nonnullis (DE SPINA l. c. p. 996.) loco sarcocollae amylo et gummi arabico, in trochiscos conformatus, iisdem malis oppositus.

Sief citrinum Mesuae (ORTH l. c. p. 21. §. XII.) ex cerussa, cadmia usta, croco et opio cum gummi tragacanthae et aqua pluuiali in trochiscos configuratis conflatum, in oculorum doloribus mirifice efficac.

Trochisci de minio (New dispensator. p. 561.), melius omnino *eschbarotici* (Pharmac Wirtemberg. p. 217.), minium quidem recipiunt, efficaciam tamen qua potissimum profunt, modo caute adhibiti, dominantem debent mercurio sublimato corrosiuo.

II. Aurum,